

Вилхелм Хауф
Студеното сърце

Първа част

Който пътува из Швабия, не бива да пропуска да се отбие в Шварцвалд – не заради дърветата, макар че не навсякъде може да се види такава необятна гора от красиви стройни ели, извисили връх чак до небето, а заради хората, които се различават значително от всички други наоколо.

Те са по-високи на ръст, с широки рамене и силни крайници и сякаш ободряващият аромат, който сутрин струи от елите, още от ранните им години ги прави по-разкрепостени, прозорливи и непоколебими, макар и малко по-сурови от обитателите на речните долини и равнините. Те се отличават рязко от хората, които не живеят сред гора, не само с поведението и ръста си, но и с обичаите и носиите си.

Най-красиво се обличат жителите на баденския Шварцвалд. Мъжете пускат брадите си да растат волно, както е повелила майката природа, а черните им сетрета, широките, силно набрани до коленете панталони, червените им чорапи и островърхите капели с широка периферия им придават нещо чуждоземно, което в същото време внушава респект. Повечето от хората в тази част на Шварцвалд се занимават с изработката на стъкло и на часовници, които разнасят из половината страни по света.

Другият край на гората се населява от потомци на същото племе, но различният поминък им е създал обичаи и навици, отличаващи ги от тези на стъкларите. Те търгуват с гората си – повалят и секат елите си, превозват ги по Наголд и Некар и от Горен Некар надолу по Рейн, чак до вътрешността на Холандия, където са познати на всеки крайморски жител с дългите си салове. Спират във всеки град по течението на реките и чакат някой да купи от гредите и дъските им, с които видимо се гордеят. Ала най-здравите и дългите от тях продават за тежки жълтици на Мийнхеерс, които строят от тях кораби. Тези хора са свикнали на суров начин на живот и на странстване. Изпитват радост да се качат на дървените си трупи и да се понесат по течението на реките и тъга, когато се провират между дърветата по брега нагоре към вкъщи.

Затуй и празничните им дрехи се различават толкова от тези на стъкларите от другата част на Шварцвалд. Носят сетрета от тъмен лен, а през мъжествените им гърди са праметнати тиранти, широки колкото човешка длан. Обути са в шалвари от черна кожа, а месинговият метър, който стърчи от джобовете им, е атрибут на честта. Най-голямата им

гордост и радост обаче са ботушите – навярно модерни някъде по света, те са най-големите, които изобщо съществуват, защото могат да се издърпат две педи над коляното, така че салджиите да се разхождат във вода, дълбока три стъпки, без да се намокрят.

До неотдавна обитателите на тази гора вярвали в горски духове, но новото време успяло да ги освободи от подобни суеверия. Странно е обаче, че и горските духове, които според легендите обитават Шварцвалд, са се различавали също по облеклото. Твърди се например, че Стъкленото човече – добро духче, не по-високо от три стъпки и половинна, се появявало единствено с островърха шапка с широка периферия, облечено в сетре, надиплени панталонки и червени чорапки.

Михел Холандеца пък, който казват, че кръстосвал другата страна на гората, ще да е огромен, широкоплещест юнак, облечен като салджия, и мнозина, които твърдят, че са го виждали, се кълнат, че не биха заплатили от собствената си кесия телешките кожи, нужни за направата на ботушите му.

– Толкова е висок – разправят и настояват, че не преувеличават, – че един нормално висок мъж му стига едва до врата.

Разправят, че един шварцвалдски момък изживял доста странна история със същите горски духове, нея мисля сега да ви разкажа.

В Шварцвалд живеела вдовица, на име Барбара Мункин, чийто съпруг бил въглищар. След смъртта му тя малко по малко склонила шестнайсетгодишното си момче да поеме занаята на баща си.

Младият Петер Мунк бил акъллия момче, но не възроптал срещу волята на майката. Бил видял от баща си единствено това: да клечи по цяла седмица край димящата жижница за въглища или опушен и очернен, да кара въглищата за продажба долу в градовете и с вида си да предизвиква само погнуса у хората.

Ала един въглищар прекарва много време край жижницата и има възможност да размишлява за себе си и за другите. Както си седял така Петер Мунк, черните дървета и дълбоката горска тишина пълнели сърцето му с тъга и неосъзнати копнежи. Нещо го потискало, ядосвало го, но той не можел да определи точно какво е то. След като дълго размишлявал, разбрал, че това, което го дразни, е съсловието му.

– Аз съм черен, самотен въглищар – казал си той. – Ама че жалък живот е моят. Колко по-уважавани са стъкларите, часовникарите, музикантите дори, които идват в неделя вечер, за да посвирят. А когато аз, Петер Мунк, изкъпан и излъскан, изляза, издокаран с бащиното си

официално сетре със сребърни копчета и съвсем нови червени чорапи и някой се случи зад мен и се зачуди кой ли може да е този строен момък, удивлява се на чорапите и напетата ми походка и като се разминем, ме погледне, няма какво друго да каже, освен: „Я, та това бил простият въглищар Петер“.

Салджиите от другия край на гората също били предмет на завистта му.

Когато тези горски исполини се отбиели, облечени изискано и понесли по себе си половин центнер сребро само в копчета, токи и синджири, седнели с изпружени нозе и с важен вид следели танците, ругаели на холандски и пушели елегантни къолнски лули като най-знатните господа от Мийнхеерс, те олицетворявали напълно идеала му за щастие. А само да бръкнели в джобовете си тези късметлии, вадели оттам пълни шепи с едри талери, които залагали за шестаци. Като гледал как пилеят пет гулдена тук, десет там, Петер загубвал ума и дума и с натезало сърце поемал обратно към сиромашкия си дом. Защото в някои от тези вечери виждал как един или друг от същите „търговци на дърва“ проигравал повече, отколкото бедният му баща успявал да изкара за година.

Най-много се дивял обаче на трима мъже, само не знаел на кого понапред да отдаде предпочитанията си.

Единият бил пълен, едър мъж с червендалесто лице и се славел като най-богатия. Наричали го дебелия Ецехиел. Всяка година той карал по два пъти строителен материал за Амстердам и всеки път изваждал късмет да го продаде многократно по-къпо от другите, така че, когато другарите му се прибирали пеша обратно към дома, той важно се возел нагоре в кола.

Вторият бил най-високият и слаб човек в цялата околност, наричали го дългия Шлуркер, и Мунк завиждал на изключителната му смелост – той дръзвал да противоречи на най-личните хора; седнел ли пък на маса, заемал място за четирима шишковци, макар и в кръчмата да било претъпкано с народ, защото или се подпирал с двата лакътя на масата, или подгъвал дългия си крак на скамейката. Въпреки това никой не смел да му направи забележка, защото разполагал с невероятно много пари.

Третият пък бил красив момък, който нямал равен на себе си в танците и затова бил наричан „Краля на танците“. По-рано той бил бедняк, работел при един търговец на дърва, но изведнъж станал нечувано богат. Едни разправяли, че намерил под една стара ела гърне, пълно

догоре с жълтици; други твърдели, че недалеч от Бинген по течението на Рейн с копие, с каквото салджиите понякога хващат риба, бил уловил вързоп с жълтици от заровено там голямо нибелунгско съкровище. Казано накратко – забогатял изведнъж и млади и стари започнали да го почитат като принц.

За тези трима мъже си мислел Петер въглищарят, когато седял сам в елховата гора.

И тримата притежавали най-омразните на добродушните хорица на Шварцвалд недостатъци – били невероятно стиснати и безчувствени към длъжници и сиромаси. Но както става обикновено, ако скъперничеството им карало хората да ги ненавиждат, парите им предизвиквали почитта им, защото кой друг можел да си позволи като тях да пръска талери наляво и надясно, сякаш ги тръска от елите?

„Така не може да продължава – казал си един ден тъжно Петер, защото предишния ден било петък и мало, и голямо се било събрало в кръчмата. – Ако животът ми не се оправи, ще посегна на себе си. Ех, да бях почитан и богат като дебелия Ецехиел или толкова смел като дългия Шлуркер, към когото всички изпитват страхопочитание; или пък прочут както Краля на танците и като него да подхвърлям на музикантите талери вместо кройцери! Откъде ли има толкова пари?!“

Прекарвал през ума си какви ли не възможности за печелене на пари, но нито една не го привличала. Накрая си спомнил за преданията от стари времена, в които се разправяло за хора, забогатели с помощта на Стъкленото човече или на Михел Холандеца. Докато бил жив баща му, у дома им често идвали гости и тогава надълго и нашироко се говорело за богатшите, за това как те са се замогнали. В разказите им често присъствало Стъкленото човече. Да, и сякаш като се замислил по-добре, можел да си припомни вълшебните слова, които трябвало да се изрекат на Елховия хълм посред гората, за да се появи човечето. Те започвали така:

Пазителю на съкровищата в Елховата гора,
сто години оstarя,
ала твоя е цялата земя,
елите, де стоят –

Но колкото и да си напрягал паметта, не можел да се сети как продължават. Често си мислел дали да не попита този или онзи старец, но изпитвал неудобство да разкрие пред тях мислите си и това го

възпирало. А и накрая заключил, че легендата за Стъкленото човече не ще да е много известна и че вълшебните слова навярно се знаят от малцина, защото в гората нямало много богати хора. Как инак можело да се обясни, че баща му и другите бедни хора като него не били опитали щастието си?

Веднъж Петер склонил майка си да му каже каквото знае за човечето и тя разказала същото, каквото смят той си спомнял. И тя също помнела само първата строфа, но най-накрая се сетила, че човечето се появявало само пред хора, родени в неделя между одинайсет и два часа. Рекла му, че стига да знае вълшебните слова, може да опита късмета си, защото бил роден в неделя по обяд точно в дванайсет часа.

Като чул това Петер възглицарят, не го съдържало повече на едно място от радост и нетърпение да се впусне в приключение. Вярвал, че щом знае първата част от стиховете и е роден в неделя, Стъкленото човече ще му се яви.

Затова един ден, като продал възглицата си, не напалил наново жижницата, а облякъл празничното сетре на баща си, обул нови чорапи, сложил си официалната шапка, грабнал една трънкова тояга, дълга пет стъпки, и се сбогувал с майка си:

– Трябва да отида по служба в града, защото скоро ще се решава кого ще вземат войник. Ще отида още веднъж да обърна внимание на околийския, че вие сте вдовица, а аз – единственият ви син.

Майката го похвалила за намерението му и той се отправил към Елховия хълм.

Елховият хълм е в най-високата част на Шварцвалд и навремето бил откъснат на два часа път от най-близкото село. В околността му нямало дори колиби, защото суеверните хората мислили, че мястото е не-сигурно за живот. И колкото и високи и красиви да били там елите, хората избягвали да ги секат, защото на не един дървар се било случвало по време на работа да му отскочи секирата и да го улучи в крака или пък изневиделица да се повалят дървета, да затиснат хора, да ги наранят или премажат. Дори най-хубавите дървета отивали само за огрев, защото салджиите не вземали трупи от Елховия хълм заради поверието, че ако на сала има дърво оттам, зло ще сполети човека или стоката му. Ето защо дърветата на Елховия хълм израствали високи и така гъсто едно до друго, че посред бял ден в гората било мрачно като в нощ.

Тръпки побивали възглицаря Петер, докато вървял, защото наоколо не се чувало нищо – никакъв глас, никакви стъпки освен неговите

собствени, никакви удари на брадва. Дори птиците, изглежда, избягвали тази гъста елхова гора.

Като стигнал до най-високото място на Елховия хълм, той се спрял пред една невероятно голяма ела, за която всеки холандски корабостроител на мига щял да наброи сто гулдена.

„Сигурно тук – помислил си той – живее пазителят на съкровищницата.“ Свалил голямата си празнична шапка, направил дълбок поклон пред дървото, изкашлял се и заговорил с треперещ глас:

– Дано вечерта ви бъде добра, господин Пазителю на съкровищницата!

Но не последвал никакъв отговор и всичко наоколо си останало тихо както преди.

„Може би все пак трябва да кажа вълшебните думи“ – помислил си той и започнал да мълви:

Пазителю на съкровищата в Елховата гора,
сто години остаря,
ала твоя е цялата земя,
елите, де стоят –

Щом изрекъл тези слова, за свой голям ужас забелязал малка странна фигурка да наднича иззад дебелата ела. Сторило му се, че вижда Стъкленото човече, точно както го описвали – с черното сетре, червените чорапки, шапчицата и всичко останало. Всичко било същото, дори бледото, но фино и умно личице, било такова, каквото го описвали хората. Но, о, не, както бързо надникнало Стъкленото човече, така бързо изчезнало отново.

– Господин Стъклено човече – повикал го след малко колебание Петер въглищарят, – бъдете така добър и не се подигравайте с мен. Ако мислите, че не съм ви виждал, заблуждавате се – видях ви да надничате иззад дървото.

Но отново не получил никакъв отговор. Само му се струвало, че дочува от време на време откъм дървото дрезгав кикот.

Най-накрая нетърпението му надделяло над възпиращия го до този момент страх.

– Почакай, малко джудженце – извикал той, – ей сега ще те пипна!

С един скок се озовал зад елата, но сред зелените клони нямало никакъв Пазител на съкровища, а само една малка красива катеричка заскачала нагоре по дървото.

Петер поклатил смаяно глава, разбрал че донякъде е улучил вълшебните слова и че за да примами стъкленото човече, навярно не са му достигнали само един-два стиха, но както и да се мъчил да си ги припомни, не можал.

А катеричката се показвала от ниските клони на елата и го гледала така сякаш искала или да го окуражи, или да се подиграе с него. Чистела се с лапичките си, въртяла красивата си опашка и се взираше в него с умните си очи, но него накрая го налегнал страх да стои сам с животинчето, защото то ту му се явявало с човешка глава и тривърха шапка, ту приличало на съвсем обикновена катеричка, само дето носела на задните си крачета чорапки и черни обувки. Накратко, животинчето било забавно, но въпреки това Петер въглищарят се изплашил, защото си рекъл, че работата, с която се е захванал, не е много чиста, и се отдалечил с доста по-чевръсти стъпки, отколкото бил дошъл.

Мракът в елховата гора изглеждал още по-плътен, върлинестите дървета се редели още по на често и него така го дострашало, че ударил на бяг. Чак когато чул нейде в далечината кучешки лай и не след дълго съзрял пушек от комина на някаква колиба, се успокоил отново. Но като я наближил и видял как са облечени хората в нея, разбрал, че от страх бил хванал съвсем обратната посока и вместо да стигне при стъкларите, бил отишъл при салджиите.

Хората, които живеели в къщурката, били дървари – един старец, синът му, стопанинът на къщата, и няколко поотрасли вече внуци.

Петер Мунк помолил да пренощува у тях и те го приели добре – не го разпитвали нито кой е, нито откъде иде, почерпили го с ябълково вино, а за вечеря му поднесли едър глухар – най-хубавата шварцвалдска гозба.

След като се нахранили, стопанката и дъщерите й насядали с хурките около борината, която младите поддържали с най-фина елова смола, а дядото, гостът и стопанинът седнали да пушат и да гледат как работят жените. Момчетата пък се захванали да дялкат дървени лъжици и вилицы.

Отвън в гората зафучала виелица, развилняла се страшно в клоните на елите и от време на време се чувал такъв трясък, сякаш цели дървета се пречупвали и поваляли на земята.

Момчетата били куражливи и им се щяло да излязат навън и да наблюдават страховития, но красив спектакъл, но дядо им ги смъмрил, погледнал ги строго изпод вежди и не ги пуснал никъде да ходят.

– Не съветвам никого да излиза навън – викнал им той. – За Бога, който се покаже навън, повече не ще се върне, защото Михел Холандеца днес си сече дърва за нов сал.

Малките седали, вперили любопитни очи в дядо си. Те навярно били чували и друг път за Михел Холандеца, но го помолили този път да им разправи по-подробно за него. И Петер възгледят, който бил чувал от другата страна на гората да се подхвърля това-онова за Михел Холандеца, ги подкрепил и поискал да узнае повече за него.

– Той е господарят на гората и от това, че на вашите години още не го знаете, може да се заключи, че живеете отгътък Елховия хълм или дори още по-далеч. А за Михел Холандеца ще ви разкажа каквото знам и каквото се говори в преданието. Преди около сто години – поне така знам от дядо си – навред по цялата земя нямало по-честен народ от шварцвалдците.

Сега, откакто в страната ни навлязоха толкова много пари, хората станаха непочтени и лоши. В неделя младите го удрят само на гуляй – танцуват, лудеят, крещят и ругаят. Окото ти да се изплаши! Едно време беше друго. И макар че оня може ей сега да надникне през прозореца, ще го река, както много пъти съм го реквал – Михел Холандеца е виновен за цялата тази поквара!

Та както вече казах, преди сто и повече години живеел богат търговец на дърва, който имал много работници. Търгувал със стоката си чак по долното течение на Рейн и работата му била благословена, защото бил набожен човек.

Една вечер на вратата му почукал мъж, какъвто не бил виждал дотогава – облеклото му било като на шварцвалдските момци, но на ръст минавал всички с една глава. Никой не би повярвал, че може да съществува подобен великан.

Исполинът помолил търговеца на дърва да го вземе на работа, а той, като го видял, че е як и ще го бива в носенето, поговорил с него за заплащането и двамата се спогодили.

Такъв работник като Михел търговецът не помнел дотогава: сечел дърва за трима, а хванели ли шестима да влачат някое дърво за единия му край, той се оправял сам с другия.

Като изкарал половин година в сечене на дърва, един ден Михел се изправил пред господаря си и рекъл:

– Достатъчно сякох дърва, сега искам да видя къде отиват моите трупи. Какво ще кажете да ме пуснете на саловете?

Търговецът му отговорил:

– Не ща да ти заставам на пътя, Михел, щом искаш да видиш малко свят. И макар че имам нужда от силни хора като теб за сечене на дървата, ще те пусна на сал. Там се иска сръчност, но да видим.

Така и станало. Салът, на който трябвало да пътува, бил снаден от осем части, направени от възможно най-големите греди за строеж. Но какво се случило? Вечерта преди тръгването дългият Михел смъкнал до реката още осем греди, толкова дебели и дълги, че никой не бил виждал подобни дотогава, и пренесъл всяка от тях с такава лекота, сякаш били пръти за каране на сал. Всичко живо наоколо се втрещило от ужас. Откъде ги бил отсякъл, до днес никой не знае. Като видял гредите търговецът, сърцето му се засмяло, защото пресметнал колко могат да струват.

Ала Михел рекъл:

– Те ми трябват за пътуването, на вашето салче от трески доникъде няма да стигна.

Господарят поискал в знак на благодарност да го дари с чифт салджийски ботуши, но Михел ги хвърлил настрана и извадил друг чифт, невиждани дотогава. Дядо ми ме уверяваше, че тежели сто фунта и били дълги пет стъпки.

Салът потеглил и ако дотогава Михел смайвал дърварите, сега той удивил салджиите. Защото вместо, както те очаквали, салът им да плава по-бавно заради тежките греди, още щом навлязъл в Некар, той полетял като стрела напред. Там, където Некар правела завой и салджиите с голяма мъка успявали да задържат сала в средата на течението да не налетят на камъни или пясък, за да избегне опасността, Михел скачал във водата и с едно движение направлявал сала наляво или надясно, а излезел ли на прав участък, изтичвал най-отпред, казвал всички да натиснат с прътите си, а той забивал исполинската си тояга в камъните и от тласъка му салът сякаш политал и светкавично бързо преминавал земи, дървета и села. Така пътуването до Кьолен на Рейн, където салджиите продавали стоката, им отнело половината от времето, което обикновено им било нужно.

Но като стигнали, Михел рекъл:

– Вие сте истински търговци и разбирате какво е кяр. Да не мислите, че на тукашните им трябват всичките дърва от Шварцвалд? Не, те ви ги плащат на половин цена и ги препродават по-скъпо в Холандия. Хайде да продадем по-малките греди тук и да продължим с по-големите за Холандия. Каквото избием над обикновената цена, си е печалба за нас.

Така им говорел коварният Михел и салджиите склонили – някои,

защото им се щяло да видят Холандия, а други защото се поблазнили от парите. Имало само един свестен момък, който ги убеждавал да не излагат на опасност стоката на господаря и да не го мамят за цената, но другите не го послушали и бързо забравили предупрежденията му. Само Михел Холандеца не ги забравил.

Поели надолу по Рейн с дървените трупи, Михел управлявал сала и бързо ги закарал до Ротердам. Там салджиите получили четирикратно по-добра цена, а огромните греди на Михел били заплатени с тежко злато.

Шварцвалдци, като видели толкова пари на куп, не знаели къде да се дьнат от радост. Михел разпределил парите, като една част заделил за господаря, а останалите три дяла дал на мъжете. И те, като заседнали с моряци и с всякаква друга сбирщина по кръчмите, прогуляли и проиграли парите си, а Михел продал добрия човек, който по-рано разубеждавал другарите си, на търговец на души и никой повече не чул нищо за него.

Оттам насетне Холандия станала рай за шварцвалдските момци, а Михел Холандеца – техен цар. Търговците на дървесина дълго време не узнали нищо за изгодната търговия и така незабелязано от Холандия в Шварцвалд навлезли парите, ругатните, лошите нрави, пиянството и хазартът. А когато тая история излязла наяве, Михел Холандеца изчезнал и от него не останала и следа.

Но той не умрял. От сто години безчинства из гората и разправят, че бил помогнал на мнозина да забогатеят, но за сметка на бедните им души. Повече няма да ви говоря. Но едно е сигурно – през такива бурни нощи като тази, когато на Елховия хълм не бива да се излиза за дърва, той ходи и избира най-хубавите ели. Баща ми го е виждал да поваля ела, дебела четири стъпки, с такава лекота, сякаш отчупва тръстикова пръчка. С тях дарява онези, които са се отрекли от Праведния и са почнали да му служат. В полунощ ще пуснат саловете във водата и ще потеглят с трупите за Холандия.

Ако аз бях крал и господар на Холандия, щях да заповядам да го разстрелят с картеч, че да стане на пихтия, защото всички кораби, на които има дори една от неговите греди, са обречени на гибел. Затова стават толкова много корабокрушения. Как иначе ще е възможно хубав, здрав кораб, голям колкото църква, да отиде по дяволите? Но когато Михел Холандеца отсича ела, някоя от предишните му греди изскача от корабните фуги, водата прониква вътре и корабът ведно с целия му екипаж е загубен. Това е легендата за Михел Холандеца и истината е, че

всичко лошо в Шварцвалд иде от него. О, от него човек може да забогатее – добавил тайнствено старецът. – Но опазил ме Бог от подобно богатство. За нищо на света не бих желал да съм на мястото на дебелия Ецехиел или на дългия Шлуркер. Както се вижда, Царят на танците също му се е предал.

Докато траел разказът на стареца, бурята утихнала. Момичетата запалили боязливо лампите и се прибрали по стаите си. От един чувал, пълен с шума, мъжете приготвили възглавница за Петер Мунк, сложили я на нара върху печката и му пожелали лека нощ.

Никога Петер възгледът не бил сънувал толкова тежки сънища както през тази нощ. Ту му се присънвало, че мрачният огромен Михел Холандеца отваря с трясък прозореца на стаята, протяга невероятно дългата си ръка, в която носи кесия, пълна с жълтици; после я изсипва в дланта си и от монетите се понася ясен и хубав звън. Ту пък му се явявало симпатичното Стъклено човече, възседнало огромна зелена бутилка. То препускало из стаята и Петер сякаш отново чувал дрезгавия му смях както преди на Елховия хълм. После някой глухо зашепнал в ухото му:

Холандия, ви казвам, зарита е със злато!
Елате, ако щете,
сдобийте се с пари –
дългът неголям не ще ви натежи.

После отново чул в дясното си ухо песента на Пазителя на съкровищата в зелената елхова гора и шепота на едно нежно гласче:

– Глупав възгледарю Петер, глупав Петер Мунк, не можеш да измислиш как се римува стихче, което завършва на „стоя“, а си роден в неделя, точно в дванайсет! Римувай, глупав Петер, римувай!

Охкал, пъшкал на сън, мъчел се да измисли рима, но тъй като дотогава не се бил занимавал с подобно нещо в живота си, усилията му останали напразни.

Като се събудил на зазоряване, сънят му се сторил много особен. Седнал на масата, кръстосал ръце и се замислил над нашепнатите думи, които още звучели в ушите му. „Римувай, глупав възгледарю Петер Мунк, римувай!“ – си казал той и почукал с пръст по челото си, но никаква рима не му идела наум. Както си седял така, вперил тъжен поглед пред себе си и си мислел как може да се римува „стоя“, трима момци, запътили се към гората, минали точно пред къщата и той чул единият от тях пътьом да си пее:

На върха стоях,
взрял поглед в долината,
нея там видях
за последно, ах.

Като чул това, в главата му в миг просветнало, той скочил трескаво и изхвърчал навън, защото се изплашил, че може да е чул нещо погрешно. Настигнал тримата момци и малко грубо дръпнал певеца за ръкава.

– Стой, приятелю! – викнал му Петер. – Каква рима имаше на „стоя“? Стори ми добрината и кажи какво пееше.

– Какво те прихваща, бе? – отвърнал му шварцвалдецът. – Мога да пея каквото си пожелаеш и ми пусни веднага ръкава, или...

– Не, ще ми кажеш какво пъ! – почти не на себе си изкрещял Петер и го стиснал още по-здраво.

Ала другите двама, които били свидетели на всичко, не се поколебали нито миг повече и здравата се нахвърлили с юмруци върху бедния Петер. Били го дотогава, докато болката го принудила да пусне дрехата на момъка и изтощен да се свлече на колене.

– Ето, получи си го – рекли му през смях те – и запомни, хубостнико, никога да не нападаш хора като нас на открит път.

– Ох, със сигурност ще го запомня – отвърнал им с въздишка Петер възглицарят. – Но сега, като си получих боя, бъдете така добри да ми кажете ясно какво пъ той одева.

Тримата отново избухнали в смях и го взели на подбив, но този, който пеел песента, му повторил думите и с весела глъчка и песни тримата продължили по пътя си.

– Значи „видях“ – рекъл горкият, като се изправял мъчително. „Видях“ се римува със „стоях“, сега, Стъклено човече, с теб отново имаме какво да си кажем.

Върнал се в къщата, взел шапката и дългата си тояга, сбогувал се с домакините и поел обратно към Елховия хълм.

Вървял бавно и замислено по пътя, защото трябвало да доизмисли стиховете. Щом стигнал Елховия хълм, където боровете се редели повисоки и по-начесто, му хрумвало какво да каже и рипнал високо от радост.

В този миг иззад елите се появил един страшно висок мъж, облечен в салджийски дрехи, стиснал в ръката си сопа, дълга колкото мачта. При вида на исполина, който бавно закрачил редом с него, коленете на Петер Мунк се подкосили и той едва не се строполил, защото се досетил, че

това може да е само Михел Холандеца и никой друг. Ужасният великан продължавал да мълчи и Петер боязливо му хвърлял от време на време по някой поглед.

Той бил с цяла глава по-висок от най-високия човек, когото Петер познавал; лицето му не било вече младо, но не било и старо и било цялото набраздено и сбръчкано. Носел ленено сетре и огромни ботуши, опънати чак до широките му кожени три четвърти панталони, добре познати на Петер от легендата.

– Петер Мунк, какво правиш тук, на Елховия хълм? – с гърлен кнътящ глас го запитал най-подир горският цар.

– Добро утро, земляк – отвърнал Петер, като се стремял да покаже, че не се е уплашил, а в същото време треперел целият като лист. – Минавам през Елховия хълм на път към къщи.

– Петер Мунк – обадил се отново оня и го стрелнал с ужасния си пронизващ поглед, – пътят ти към къщи не минава през тази гора.

– Е, не съвсем, но – рекъл Петер, – но днес пече и си помислих, че ще е по-хладно...

– Не лъжи, ей, въглищарю Петер! – викнал му Михел Холандеца с гърмящия си глас – или като развъртя сопата си, ще те направя на сол. Мислиш, че не те видях да просиш при Дребния? – добавил с по-мек тон той. – Хайде, върви си, това беше глупава постъпка от твоя страна, но добре, че не знаеше думите. Дребния е стиснат и не пуска много, а който получи пари от него, не се радва на живота си. Ти, Петер, си бедно момче и чак душата ми страда за теб. Такъв смел, хубав момък, който може да постигне нещо в живота, а да гори дървени въглища! Другите пилеят цели шепи едри талери и дукати, а ти едва можеш да си отпуснеш няколко шестачета. Това ако не е мизерен живот!

– Така е, прав сте – жалък живот.

– Е, мен няма да ме затрудни да направя нещо за теб – продължил ужасният Михел – и на други свестни момчета съм помагал в беда, ти няма да си първият. Само кажи от колко стотачки се нуждаеш като за начало?

При тези думи Михел Холандеца разтръскал жълтиците в огромния си джоб и те зазвънели досущ като в съня на Петер от изминалата нощ.

Като го чул да говори така, от страх сърцето на Петер изтръпнало и болезнено се присвило. Почувствал как го обливат ту топли, ту студени вълни, защото Михел Холандеца съвсем нямал вид на човек, който раздава пари от съжаление, без да иска нищо в замяна. Спомнил си тайнствените думи на стареца, когато говорел за забогателите мъже, и

обхванат от необясним страх и безпокойство, възкликнал:

– Много благодаря, господине! Но с вас не искам да си имам вземане, даване, защото ви знам кой сте!

И побягнал, колкото сили имал. Но горският дух не изоставал, защото правел огромни крачки и само мърморел глухо и заканително:

– Ще съжаляваш, Петер, ще дойдеш да ме търсиш: на челото ти е написано, в очите ти се чете – няма да ми избягаш. Не тичай толкова бързо! Чуй какво ще ти кажа! Стой, че границата на владението ми минава ей там!

Ала Петер, щом чул това и зърнал недалеч от себе си един малък ров, се забързал още повече да го премине, така че най-подир, за да го догони, Михел трябвало да се затича, бълвайки куп клетви и заплахи.

В отчаянието си младият човек се засилил да прескочи рова, защото видял как горският дух замахва с тоягата си да го повали на земята. Благополучно успял да премине на отсрещната страна и тогава като в невидима стена тоягата на Михел се разбила във въздуха на хиляди късчета, а едно парче стигнало чак при Петер.

Той го вдигнал победоносно, понечил да замери с него грубия Михел Холандеца, но в този момент усетил, че то се раздвижило в ръката му и с ужас видял, че държи огромна змия, която със съскащ език и искрящи очи вече се изправя нагоре. Пуснал я, но тя се била навила здраво около ръката му и поклащайки глава, бързо се насочила към лицето му.

Тогава изведнъж се чуло свистене на криле и един огромен глухар се спуснал върху змията, страбчил я с клюна си и се вдигнал с нея във въздуха.

Когато огромната птица отнесла змията, Михел Холандеца, който видял всичко отатък рова, изревал и се разкрещял извън себе си от гняв, задето излязъл безпомощен пред силата, отвлякла змията.

Изтощен и разтреперан, Петер продължил по пътя си. Пътеката станала по-стръмна, околността по-дива и скоро той се намерил до огромната ела.

Поклонил се на невидимото Стъклено човече, както бил сторил и предния ден, и подхванал:

Пазително на съкровищата в Елховата гора,
сто години оstarя,
ала твоя е цялата земя,
елите, де стоят.
Теб роденият в неделя

само може те видя.

– Не го улучи съвсем, но защото си ти, въглищарят Петер Мунк, и така може – близо до него се обадило нежно, фино гласче.

Петер се огледал учудено и под една хубава ела видял да седи дребно старче с черно сетре, червени чорапки и голяма шапка на главата. Лицето му било мило и симпатично, а брадата му – нежна като паяжина. То пушело, но странното било, че лулата му била от синьо стъкло. И когато Петер пристъпил по-наблизо, с учудване забелязал, че дрехите, обувките и шапката на дребосъка също били направени от цветно стъкло, но то било еластично, сякаш още горещо и се огъвало като плат при всяко движение на човечето.

– Срещна она грубиянин, Михел Холандеца, а? – попитало дребното човече, като след всяка дума кашляло особено. – Беше решил здраво да те сплаши, ала аз му отнех вълшебната тояга и той никога вече не ще я получи.

– Да, господин Пазителю на съкровищата – отвърнал му Петер с дълбок поклон – чувствах се много неприятно. Но значи вие сте бил господин Глухаря, който смъртоносно ухапа змията? Тогава ви благодаря най-сърдечно!

Аз съм дошъл при вас за съвет. Животът ми е лош и труден – един въглищар не може да постигне кой знае колко. И тъй като съм още млад, си помислих, че от мен може да излезе нещо по-добро. А като гледам и другите, колко успяха за кратко време, например Ецехиел или Краля на танца. Та те са тричави с пари!

– Петер – изключително сериозно се обърнало към него малкото човече и издухало дима от лулата далеч пред себе си, – не ми говори за тях. Какво печелят от това, че няколко години са привидно щастливи и затова пък по-късно многократно по-нешастни? Не бива да презираш занаята си. Това е занаятът на баща ти и дядо ти, а те бяха почтени хора, Петер Мунк. Надявам се не любовта към безделието да те е довела насам.

Петер се стреснал от сериозността, с която му говорело човечето, и се изчервил.

– Не – отвърнал той, – много добре знам, че безделието, господин Пазителю на съкровищата в Елховата гора, води след себе си всички грехове, но недейте приема с лошо, че повече ми харесват другите

съсловия. Вглищарите са толкова ниско поставени. Къде по-уважавани от тях са стъкларите, салджиите, часовникарите и всички останали.

– Високомерието често предхожда падението – отвърнал с по-мек тон малкият господар на Елховата гора. – Странен вид сте вие, хората, рядко някой е доволен от съсловието, в което е роден и израснал. Как мислиш, та нали ако беше стъклар, щеше да искаш да си търговец на дърва, а пък ако беше такъв, щеше да ти се струва, че по ти приляга службата на горския или жилището на околийския съдия. Но нека така да бъде. Ако обещаеш, че ще работиш съвестно, ще ти помогна да постигнеш нещо повече, Петер. На децата, родени в неделя, които знаят как да ме открият, имам обичая да изпълнявам по три желания. Първите две са по твой избор, третото мога да отхвърля, ако е глупаво. Пожелай си сега нещо, Петер, но нещо добро и полезно!

– Чудно стъклено човече сте вие и с право ви наричат Пазителя на съкровищата, защото при вас съкровищата са на сигурно място. Е, та значи мога да си пожелаю това, за което копнее сърцето ми? Първо искам да танцувам по-добре от Краля на танците и всеки път, като ида в кръчмата, да имам толкова пари, колкото дебелият Едехиел.

– Глупак! – ядосано му креснало човечето. – Що за жалки желания – да можеш да тантуваш добре и да имаш пари за комар?! Не те ли е срам, глупави Петер, да живееш в такава заблуда и да проиграеш собственото си щастие? Каква полза ще имате ти и бедната ти майка, ако те бива по танците? За какво са ти пари, които, както пожела, ще пръскаш и оставяш в кръчмата като нещастника Едехиел? През цялата седмица пак ще си без един грош и ще се трепеш както по-рано. Позволявам ти още едно желание по твоя воля, но гледай да е по-разумно!

Петер се почесал зад ухото и след кратко колебание рекъл:

– Пожелавам си най-хубавата и богата стъкларска работилница в цял Шварцвалд с всичките нужни съоръжения и с пари, за да мога да я ръководя.

– Нищо друго? – попитало угрижено човечето. – Нищо друго ли, Петер?

– Е, може да добавите и един кон и колица.

– Ама че си глупав, вглищарю Петер Мунк! – възкликнало човечето и в яда си метнало стъклената си лула към една дебела ела, така че тя се разбила на сто парченца.

– Конe?! Колица?! Разум, разум, ти казвам, здрав човешки разум и далновидност трябваше да си пожелаеш, а не конче и колица. Е, не се натъжавай толкова, ще гледам да не пострадаш много въпреки избора

си, защото второто ти желание като цяло не беше глупаво. Една добре водена стъklarска работилница изхранва стопанина си, но ако беше пожелал към нея разум и далновидност, конят и колата щяха да дойдат от само себе си.

– Но господин Пазителю на съкровищата, нали ми остава още едно желание. Бих могъл да си пожелаая разум, щом мислите, че ми е изключително необходим.

– Не бива. Ще дойде ден, когато ще си щастлив, че имаш едно свободно желание. А сега си тръгвай към къщи. – Ето ти две хиляди гулдена – рекло му горското духче, като извадило една кесийка от джобчето си, – те са ти достатъчни. Не ми идвай отново за пари, защото ти обещавам, че тогава ще те окача на най-високата ела – откакто обитавам тази гора, винаги съм удържал на думата си!

Преди три дни се помина старият Винкфриц, който държеше голямата стъklarска работилница в Долната гора. Иди там утре заран и предложи да я купиш, както му е редът. Пази се, бъди работлив, а аз ще идвам да те виждам от време на време и ще те подкрепям със съвет и с дела, защото ти не си измоли разум. Но – и това го казвам много сериозно – първото ти желание беше лошо! Стой настрана от кръчмата, Петер, никои не е прокопсал от нея.

Докато говорело, човечето извадило от дрешката си нова лула от най-хубавото млечно стъкло, напълнило я със сухи шишарки и я пъкнало в малката си беззъба уста. После извадило една огромна лупа, застанало под слънчевите лъчи и запалило лулата си. Щом свършило с това, то се сбогувало приятелски с Петер, като му дало още няколко мъдри съвета за из път. После започнало да дърпа все по-често от лулата си и да издухва дима и накрая изчезнало в облак, който миришел на чист холандски тютюн и като се виел бавно нагоре, чезнал из върховете на елите.

Като се прибрал у дома, Петер заварил майка си много притеснена, защото добрата женица била решила, че са го взели войник.

Както му било весело на душата, Петер ѝ разправил, че бил срещнал в гората добър приятел, който му услужил с пари, за да захване някоя нова работа. И макар че майка му вече трийсет години живеела във въглищарска колиба и била привикнала да гледа около себе си хора, очернени със сажди, както всяка мелничарска жена свиква с брашненото лице на мъжа си. Ала, тя била достатъчно суетна и щом чула каква блестяща възможност се открива пред сина ѝ, в миг се възгордяла и с презрение към предишното си съсловие рекла:

– Да, като майка на мъж, който притежава стъкларска работилница, аз съм по-различна от съседките Грете и Бете и за в бъдеще в църквата ще сядам на по-първите редове, където са по-личните хора.

Синът ѝ бързо се споразумял с наследниците на стъкларската работилница. Оставил заварените работници и наредил изработването на стъклото да не спира ни денем, ни нощем.

В началото работата му харесвала. Имал навика да влиза тежко-тежко в работилницата и важно да се разхожда напред-назад, пъхнал ръце в джобовете, да хвърля поглед тук и там и да подхвърля по нещо, с което да размива не малко работниците си. Но най-голяма радост му доставяло да гледа как се духа стъклото и често сам се хващал да вае най-странни фигури от все още меката маса.

Скоро обаче тръпката му към работата преминала и той започнал да наминава в стъкларницата само за един час на ден, после веднъж на два дни, докато най-накрая се мяркал веднъж седмично и работниците му започнали да си правят каквото пожелаят.

Причината била в това, че се отбивал в кръчмата.

Още през първата неделя, след като се върнал от Елховия хълм, Петер се отправил натам. Като влязъл, Краля на танца подскачал вече на танцовата площадка, а дебелият Ецехиел седял с кана пред себе си, хвърлял заровете и залагал талери.

Петер бързо бръкнал в джоба си да види дали човечето си е удържало на думата и – я, виж ти, той се пръскал от сребърни и златни монети.

Краката му пък го сърбели и напирали да скачат и танцуват. Щом свършил първият танц, Петер се наредил с дамата си горе на площадката до Краля на танца и щом онзи рипнел три стъпки над земята, Петер скачал четири. Направел ли онзи чудни, изящни стъпки, Петер започвал да усуква и върти краката си така, че хората, които го гледали, се захласвали от удоволствие и възторг. А когато по танцовата площадка се разчуло, че Петер е купил стъкларска работилница, започнало да прави впечатление, че минел ли покрай музикантите, винаги подхвърлял по шестак, почудата на хората нямала край. Едни си мислили, че е намерил съкровище в гората, други, че е получил наследство, но всички започнали да го уважават и да го смятат за личен човек само защото имал пари.

И въпреки че вечерта проиграл двацет гулдена, като бръкнал след това в джоба си, видял, че вътре все така звънка и дрънка сякаш имал още сто талера.

Когато Петер разбрал колко го почитат, не можел да си намери място от радост и гордост. Пръскал пари с цели шепи, раздавал щедро и на бедните, защото по себе си знаел какво е да те притиска сиромашията.

Необикновените умения на новия танцьор Петер засенчили майсторлъка на Краля на танците и му спечелили прозвището Кайзера на танците. Най-смелите комарджии пък, които се събирали в неделя, не дръзнали да залагат колкото него, но и не губели толкова много. Но колкото и да губел Петер, още повече печелел.

Станало точно каквото Петер поискал от Стъкленото човече: имал винаги толкова пари в джоба си, колкото дебелият Ецехиел. И точно с него ги проигравал. Загубел ли наведнъж двайсет, трийсет гулдена, ако ги прибирал Ецехиел, те се появявали отново в джоба му.

В гуляи и хазартни игри той постепенно надминал и момчетата с най-лоша слава в Шварцвалд и хората започнали го наричат по-често Петер Комарджията отколкото Кайзера на танците, защото играел комар през повечето делнични дни. Затова пък стъкларската му работилница все повече западала и вината за това се криела в безразсъдството му.

Изработването на стъкло продължавало, доколкото било възможно, но нали Петер не бил купил заедно с работилницата тайната къде да продава най-изгодно стъклото, се стигнало дотам, че вече не знаел какво да направи с купищата стока и започнал да я продава на половин цена на пътуващи търговци само и само да осигури заплатите на работниците си.

Една вечер, както си вървял отново от кръчмата към къщи, въпреки многото вино, което бил изпил, за да се развесели, си мислел с ужас и тъга за разпиляното богатство. Изведнъж забелязал, че някой върви редом с него. Огледал се и – какво да види? Това било Стъкленото човече. При вида му Петер кипнал от яд и без да си мери приказките, взел да се къдне, че човечето е виновно за цялото сполетяло го нещастие.

– Какво да правя сега с коня и с колата? – викнал той. – Какво ме грее стъкларската работилница и всичкото ми стъкло? Дори като клет въглищар живееш по-щастливо и безгрижно. А сега – не знам кога ще дойде съдията да оцени имота ми и да го разпродаде заради дълговете ми.

– Така ли? – отвърнало му Стъкленото човече. – Значи така? Аз нося цялата вина за твоето нещастие? Това ли е благодарността за моето благодеяние? Кой те накара да си пожелаеш толкова глупаво нещо? Искаше да станеш стъклар, без да знаеш къде да продаваш стъклото. Не ти

ли казах да внимаваш какво си пожелаваш? Разум, Петер, ум ти трябваше!

– Какъв ти ум и разум! – викнал онзи. – Аз съм по-умен от другите и ще ти го докажа, Стъклено човече!

При тези думи хванал човечето грубо за яката и му креснал:

– Пипнах ли те сега, Пазителю на съкровищата в Елховата гора? Сега си искам третото желание! Трябва да ми го изпълниш! Тук, на мига искам два пъти по сто хиляди твърди талера и къща и... ох, о-ле-ле! – извикал той и тръснал ужасен ръката си, защото горското човече се било превърнало в нажежено стъкло и изгаряло ръката му като главня. Но от самото човече нямало и следа.

Дни наред след случката надутата ръка му напомняла за неблагодарността и глупостта, която проявил към Стъкленото човече. Но Петер приспивал съвестта си, като си казвал: „Като продадат работилницата ми и всичко друго, нали ми остава дебелият Ецехиел? Докато той има пари в неделните дни, нищо няма да ми липсва.“

Прав си, Петер, но ако неговите пари свършат?

И ето че случаят му поднесъл чудна аритметична задача.

Един неделен ден Петер пристигнал в кръчмата и хората, щом го видели, се показали от прозорците. Един казал:

– Комарджията Петер иде.

Друг добавил:

– Да, Кайзера на танците, богатият стъклар.

А трети поклатил глава и рекъл:

– Богатство, казвате? Говорят се какви ли не неща за дълговете му, а в града един разправяше, че околийският няма да чака дълго, а ще наложи запор на имота му.

В това време богаташът Петер поздравил изискано и важно хората край прозорците, слязъл от колата си и викнал:

– Добра ти вечер, кръчмарю! Тук ли е вече дебелият Ецехиел?

И един дълбок глас му отвърнал:

– Влизай, Петер! Мястото ти се пази, тук сме и вече сме извадили картите.

Петер влязъл в кръчмата, бръкнал в джоба си, видял, че е пълен догоре с пари и разбрал, че Ецехиел се е запасил добре.

Седнал на масата при другите и започнал да играе. Ту печелел, ту губел и така вървяла играта, докато не станало късно и няколко честни хора не си тръгнали. Останалите продължили да играят на свещ, но по едно време двама от играчите рекли:

– Стига толкова, ние трябва да се прибираме вкъщи при жените и децата.

Но Комарджията Петер започнал да убеждава дебелия Ецехиел да остане. Той дълго се дърпал, докато най-накрая приел:

– Добре, сега ще си преброя парите, после ще хвърляме зара, всяко мятане по пет гулдена, защото ако залагаме на по-малко, е все едно да си играем детски играчки.

Извадил си кесията, преброил парите си и ги изкарал сто гулдена чисто. Нямаło нужда Петер да брой своите.

Но ако дотогава Ецехиел побеждавал, оттам насетне започнал да губи и ужасно да ругае. Хвърлил ли чифт, Петер Комарджията хвърлял също чифт, и то винаги водел с две точки. Така продължило, докато Ецехиел извадил последните си пет гулдена на масата и извикал:

– Още веднъж и ако и този път загубя, няма да спра, а ти, Петер, ще ми заемеш от печалбата си. Честните хора трябва да се подкрепят взаимно.

– Колкото пожелаеш, и сто ще ти дам, ако щеш! – рекъл Кайзера на танците, въодушевен от печалбата си.

Дебелият Ецехиел разбъркал заровете и хвърлил шестнайсет.

– Чифт – викнал доволен той. – Я да те видим сега.

Но Петер хвърлил осемнайсет и чул един познат дрезгав глас да казва зад гърба му:

– Е, дотук беше.

Като се огледал Петер, видял, че зад него е застанал огромният Михел Холандеца. Стреснал се и разсипал парите, които току-що бил спечелил. Но дебелият Ецехиел не виждал горянина, а настоявал Комарджията Петер да му послужи с десет гулдена за играта.

Петер бръкнал като замаян в джоба си, но там нямаło никакви пари, потърсил и в другия джоб, но и там не намерил нищо. Изтръскал сетрето си, но от него не паднал пукнат грош. И чак сега си спомнил за първото си желание да има толкова пари колкото дебелия Ецехиел. Всичко било изчезнало яко дим.

Кръчмарят и Ецехиел го зяпали смаяни и като продължил да се рови за пари, те не искали да му повярват, че няма. Но когато сами преровили джобовете му, се разгневили и почнали да се кълнат, че Комарджията Петер е лош магьосник и е изпратил всичките спечелени пари и своите собствени у дома си. Петер се защитавал упорито, но обстоятелствата били против него.

Ецехиел се заканил да разкаже тази ужасна история на всички хора в Шварцвалд, а кръчмарят се зарекъл, че на другия ден по първи петли ще отиде в града и ще наклевети Мунк за магьосничество. После добавил, че му се ще дори да гледа как ще го изгорят жив. След това се нахвърлили вбесени отгоре му, издърпали му сетрето и го изхвърлили през вратата.

Нито една звезда не се виждала по небето, когато Петер с натезало от мъка сърце се повлякъл към дома си. И въпреки това успял да различи един тъмен силует, който вървял редом с него и го заговорил:

– Свършено е с тебе, Петер Мунк. Край на чудния живот. Това можех да ти го кажа още преди, когато не искаше да ме чуеш и избяга при глупавото стъкло джудже. Виждаш какво става, когато някой презре съвета ми. Но опитай сега моята подкрепа, аз те съжалявам заради това, което те сполетя. Никой досега не се е разкалял, че се е обърнал към мен и ако не се боиш от път, утре целия ден ще те чакам да разговаряме на Елховия хълм, стига само да ме извикаш.

Петер разбрал кой му говори, но го обзел такъв ужас, че не отвърнал нищо, а хукнал към дома си.

Щом изрекъл това, разказвачът на историята бил прекъснат от шум, който идел откъм пътя пред кръчмата. Чуло се как пристига карета, няколко гласа поискали осветление и някой здраво зачукал по портата. Целият този шум бил премесен с лай на кучета.

Стаите, които били посочени на коларя и калфите за ползване, имали изглед натам. Затова четиримата гости скочили от местата си и се затичали да видят какво се било случило. Доколкото могли да различат на светлината на фенера, една голяма карета била спряла пред кръчмата. Едър мъж помагал на две дами с воалетки да слязат от каретата. Виждал се и кочияш в ливрея, който разпрягал конете, а един слуга освобождавал куфарите от ремъците.

– Бог да е благосклонен към тези хора – въздъхнал коларят. – Ако те отърват кожата си, аз няма защо да се боя за двуколката си.

– Тихо! – прошепнал студентът. – Струва ми се, че всъщност дебат тези дами, а не нас. Може би тези отдолу са били осведомени за пътуването им. Ех, да можехме да ги предупредим! Но чакайте! В цялата странноприемница няма друга прилична стая освен тази до моята. Там ще ги настанят. Стойте си спокойно тук, аз ще се опитам да запозная прислугата им с положението.

Младият мъж се промъкнал до стаята си, духнал свещите и оставил

да гори само угарката, която имал от кръчмарката. После долепил ухо до вратата.

Скоро по стълбите се зададе стопанката заедно с двете дами и с приятелски и ласкави слова ги въвела в съседната стая. Посъветвала гостите скоро да си легнат, защото сигурно са изтощени от пътуването, и слязла отново долу.

Не след дълго студентът чул тежки мъжки стъпки да се изкачват по стълбите, отворил предпазливо вратата и през тесния процепа видял едрия мъж, който по-рано помогнал на дамите да слязат от каретата. Бил облечен в ловджийски костюм, на кръста му висял ловджийски нож и задължението му на пръв поглед било да се грижи за конете по време на пътуването или просто да придружава дамите. Студентът забелязал, че мъжът е сам, отворил бързо вратата и му помахал да дойде. Той се приближил учуден и още преди да успее да запита какво желаят от него, студентът почнал да му шепти:

– Господине! Тази нощ попаднахте в кръчма на разбойници!

Мъжът се изплашил, а студентът го издърпал да влезе в стаята и му разказал колко подозрителна му изглежда странноприемницата.

Като го изслушал, ловецът много се притеснил и обяснил на младежа, че дамите – една графиня и камериерката ѝ, първоначално са имали намерението да пътуват през цялата нощ. Но някъде на половин час път от кръчмата ги срещнал конник, който им извикал да спрат и ги запитал накъде са тръгнали. Като чул, че възнамеряват да пътуват цялата нощ през Шпесарт, ги разубедил, като казал, че в този момент подобно нещо било изключително рисковано.

– Ако желаете да приемете съвета на един почтен човек – добавил той, – откажете се от намерението си. Недалеч оттук има кръчма. Колкото и лоша и неудобна да е тя, по-добре пренощувайте в нея, отколкото да се излагате на излишна опасност в тъмната нощ.

Мъжът, който им дал този съвет, имал вид на много честен и порядъчен човек и графинята от страх да не бъде нападната от разбойници заповядала да се отбият в кръчмата.

Ловецът сметнал за свое задължение да уведоми дамите за опасността, в която се намирили. Влязъл в другата стая и малко след това отворил вратата, която водела от стаята на графинята в тази на студента. Графинята, дама на около четирийсет години, пребледняла от страх, пристъпила към студента и поискала от него да ѝ разкаже всичко още веднъж. После започнали да обсъждат какво да предприемат в тази неприятна ситуация и решили колкото е възможно по-предпазливо да

повикат двамата прислужници, коларя и занаятчиите, за да могат в случай на нападение да действат най-малкото единно.

Малко след като те дошли, заключили вратата на графинята към коридора, а отвътре струпали скринове и столове. Графинята седнала с камериерката на леглото и двамата прислужници останали да ги пазят.

А по-раншните гости и ловецът насядали около масата в стаята на студента и решили да посрещнат опасността лице в лице. Часът бил около десет, в къщата всичко било тихо и спокойно и никой не безпокоял гостите. Тогава ковачът рекъл:

– За да останем будни, май ще е най-добре да направим както одеде – да си разказваме най-различни истории. И ако господин ловецът няма нищо против, можем да продължим отново.

Ловецът не само че нямал възражения, но за да покаже съгласието си, обещал той самият да разкаже нещо, а именно историята за приключенията на Саид.

Втора част

Когато в понеделник сутринта Петер отишъл в стъklarската си работилница, заварил там не само работниците си, но и хора, които не е съвсем приятно да срещне човек – съдията и разсилните от съда. Съдията му пожелал добро утро, попитал го как е спал и после извадил дълъг списък с имената на хората, на които дължал пари.

– В състояние ли сте да се изплатите на всички? – попитал го той и го изгледал строго. – Но не се бавете, че нямам много време за губене, а и до затвора има три часа път.

Петер съвсем се обезсърчил, признал, че вече нищо не му е останало и позволил на съдията да започне с оценката на къщата с двора, работилницата и обора, колата и конете му. И когато разсилните и съдията започнали да обикалят наоколо, да оглеждат всичко и да оценяват, той си казал: „До Елховия хълм не е много път. Щом Дребния не ми помогна, ще опитам с Големия.“ И хукнал така бързо натам, сякаш разсилните били по петите му.

Когато минавал покрай мястото, където за първи път разговарял със стъкленото човече, му се сторило, че някаква невидима ръка го възпряла. Ала той й се изплъзнал и продължил да бяга към границата, която помнел добре отпреди. Докато да стигне до нея, останал без дъх, ала веднага щом извикал: „Холандецо Михел, господин Холандецо Михел“, едрият салджия се изправил срещу него с тояга в ръка.

– Идваш ли? – запитал го той и се засмял. – Искат да ти смъкнат кожата и да я продадат на заемавачите ти, нали? Е, не се безпокой. Както вече ти казах, всичко ти дойде на главата от Стъкленото човече – това саможиво джудже, дето се прави на голям благочестивец. Когато човек подарява, трябва да го прави както трябва, а не така скъпернически. Но ела – продължил той и го повел навътре към гората – да отидем у дома и да видим дали ще можем да се споразумеем.

„Да се споразумеем? – замислил се Петер. – Какво може да иска той от мен, какво мога аз да му предложа? Да му служа ли, какво ли?“

Тръгнали нагоре по една стръмна горска пътека и както се изкачвали, изведнъж се озовали пред дълбока и тъмна клисура.

Михел Холандеца скокнал долу с такава лекота, сякаш слязъл по мраморни стъпала. Малко след това на Петер едва не му прилошало, защото великанът се източил и станал висок колкото камбанария. Той

протегнал към него дългата си като кросно ръка с длан, широка колкото кръчмарска маса, и му подвикнал с глас досущ като погребален камбанен звън:

– Само седни на ръката ми и се дръж за пръстите ми, така няма да паднеш.

Разтреперан като лист, Петер сторил каквото му заповядал великаниът, седнал в ръката му и се хванал за палеца му.

Слизали все по-надолу и по-надолу, но въпреки това Петер с учудване забелязал, че вместо да се стъмва, ставало все по-светло. Дневната светлина навътре станала толкова ярка, че дори започнала да дразни очите му.

Докато се спускали надолу, Михел Холандеца се смалил отново и щом стигнал пред къщата си, която не била особено голяма и по нищо не се отличавала от домовете на имотните шварцвалдски селяни, заел предишния си ръст.

Стаята, в която Холандеца въвел Петер, също не била по-различна от тези на другите хора, само дето изглеждала някак по-пуста. Подобен дървен стенен часовник, огромна кахлена печка, широки скамейки и съдове по полиците можели да се видят във всеки дом.

Михел му посочил място зад една голяма маса, излязъл за малко и се появил отново с кана вино и чаши. Сипал от виното и двамата започнали да си бърбят. Холандеца заразправял за радостите, които изпитва човек, като тръгне да пътешества, за чуждите страни, за хубави градове и реки, така че накрая на Петер силно му се приискало да види свят и открито споделил желанието си.

– Ако цялото ти тяло е изпълнено с решителност и сила, готово да предприеме нещо, само няколко удара на глупавото ти сърце са достатъчни, за да те обезкуражат. А и като добавим нараненото достойнство, несполуките. За какво един разумен момък да се терзае от подобни неща? На главата ти ли стана зле неотдавна, когато един те нарече измамник и негодник? Стомахът ли те заболя, когато дойде съдията и те извърли от работилницата? Кое? Кажы, кое те заболя?

– Сърцето – рекъл Петер и натиснал с ръка туптящите си гърди, защото усетил как сърцето му се замявало уплашено.

– Не го приемай с лошо, но ти пръсна стотици гулдена по разни просяци и други никакъвци. Какво спечели от това? Благословиха те и ти пожелаха здраве. Да, и да не би да стана по-здрав? За половината от пръснатите пари можеше да си наемеш лекар. Добра благословия, няма що – да ти разпродадат всичко и после да те изритат! Какво те караше

всеки път да бъркаш в джоба си, щом някой просяк протегнеше към теб парцаливата си шапка? – Сърцето ти и пак сърцето ти! Ни очите, ни езикът, ни ръцете, ни краката ти, само сърцето ти. Много си си слагал на сърцето, дето има една приказка.

– Но как човек да отвикне от това? Ето, сега колкото мога се старая да не го усещам, но то тупка и ме боли.

– Така си е – възкликнал онзи и се засмял, – бедният, какво можеш да сториш? Но дай ми това туптящо сърце и ще видиш колко ще си добре!

– На вас? Моето сърце? – възкликнал ужасен Петер. – Та нали ще умра на място! Не, никога!

– Да, ако някой от вашите господа хирурзи пожелаят да го извадят от тялото ти, ще умреш, но при мен работата е друга. Ала по-добре ела и се убеди със собствените си очи.

Като казал така, Михел Холандеца станал, отворил вратата на една стая и го въвел в нея. Докато прекрачвал прага ѝ, сърцето на Петер се свило болезнено, но той не му обърнал внимание, тъй като гледката, която му се разкрила, била странна и неочаквана. На много дървени полици били наредени буркани, пълни с безцветна течност, и във всеки от тях се намирало по едно сърце. Върху бурканите били залепени етикети с имена, които Петер зачел с любопитство. Там било сърцето на съдията от Ф., на дебелия Ецехиел, на Царя на танците, на главния горски, имало шест сърца на търговци на жито, на лихвари, осем на офицери, които набирали войници, и три на търговски посредници – накратко, това била сбирка от най-известните сърца в цялата околност на двайсет часа път.

– Погледни! – обърнал се към него Михел Холандеца. – Всички те са отхвърлили житейските страхове и грижи. Никое от тези сърца не бие вече уплашено или притеснено, а бившите им притежатели са доволни, че са се отървали от неспокойните си гости.

– Но какво носят на негово място в гърдите си? – попитал Петер, защото едва не му се завил свят от всичко, което видял.

– Това – отвърнал онзи, бръкнал и извадил нещо от едно чекмедже – каменно сърце.

– Така ли? – обадил се Петер и целият изтръпнал. – Сърце от мрамор? Но вижте, Холандецо Михел, та то сигурно държи студено.

– Така е, но хладината му е много приятна. Защо пък едно сърце трябва да е топло? Какво те грее топлината му през зимата? Един хубав черешов ликьор действа по-добре от топлото сърце. А през лятото,

когато навън е задушно и горещо, не можеш да си представиш как охлажда едно такова сърце. И както вече казах – никакъв страх, никакъв ужас, никакво глупаво съжаление, нито каквито и да са други грижи могат да накарат това сърце да се разтупти.

– И това е всичко, което можете да ми дадете? – попитал обезсърчен Петер. – Аз се надявах на пари, а вие искате да ми дадете каменно сърце.

– Е, струва ми се, че като за начало ще ти стигнат сто хиляди гулдена. Ако ги завъртиш умело, скоро можеш да станеш милионер.

– Сто хиляди? – не можел да повярва на ушите си бедният въглищар. – Е, тогава – сърце, стига си било така ненужно в гърдите ми, скоро ще решим въпроса с теб! Добре, Михел, дайте ми камъка и парите, а безпокойствието може да ми вземете.

– Знаех си, че си разумно момче – отвърнал Холандеца, като му се усмихвал приятелски. – Ела да пийнем по едно и после ще ти наброя парите.

Отново седнали в другата стая при виното и пили, пили, докато Петер дълбоко заспал.

Разбудил го бодрият екот на пощенски рог и – я, виж ти! Седял в хубава карета, пътувал по широк път, а щом се обърнал, видял Шварцвалд да остава назад в далечната синева. Първо не можел да повярва, че той самият се вози в каретата, защото и дрехите му не били същите, които носел предишния ден. Но тъй като си спомнял много ясно всичко, накрая спрял да се учудва и извикал:

– Аз съм Петер въглищарят, това е то, не е никой друг!

Петер бил изненадан от самия себе си, като видял, че не усеща никаква носталгия, макар че за първи път напускал тихата си родина, горите, в които толкова дълго бил живял. Дори като се сетил за майка си, която в момента вероятно седяла някъде безпомощна и окаяна, не могъл да пророни и сълза, нито дори да въздъхне, защото вече всичко му било съвсем безразлично.

– Ами да – рекъл си тогава, – сълзи и въздишки, носталгия и тъга – всичко иде от сърцето, а благодарение на Михел Холандеца моето е безчувствено и каменно.

Сложил ръка на гърдите си – там било съвсем тихо и нищо не трепвало. – Ако и за стоте хиляди си е удържал на думата така, както за сърцето, много ще се зарадвам – рекъл си той и започнал да оглежда каретата. Намерил какви ли не дрехи, за които можел само да мечтае, но

пари нямало. Като потърсил по-дълго, накрая открил чанта с хиляди талери на жълтици и банкноти от търговските къщи на всички големи градове.

– Точно това исках – помислил си, настанил се удобно в единия край на каретата и се отдал на пътешествието си.

Две години пътувал по широкия свят и от каретата си разглеждал къщите от двете страни на пътя, спирал в гостоприемници, но забелязвал само табелите с имената им. В градовете карал да му показват най-хубавите забележителности, но нищо не го радвало – ни картини, ни къщи, ни музика, ни танци. Сърцето му било от камък и оставало безразлично към всичко, а очите и ушите му – слепи и глухи за красивото. Удоволствие намирал единствено в яденето, пиенето и съня. Така и заживял, като пътувал безцелно по света, хранел се за забавление и заспивал от скука. Понякога си припомнял как преди, когато бил беден и трябвало да работи, за да осигури живота си, бил по-весел и щастлив. Тогава всяка красива гледка в долината, всяка мелодия и танц му доставяли наслада и се радвал на най-простото ястие часове преди майка му да му го донесе горе при жижницата.

Като се замислял така за миналото си, му се струвало много странно, че вече не е в състояние дори да се разсмее, а по-рано се заливал от смях и от най-дребната шега. Сега когато другите се засмеели, разтягал устата си в усмивка само от любезност, ала сърцето му оставало безучастно. В такива моменти се усещал напълно спокоен, но не и доволен. И накрая поел обратно към родината си, но не воден от носталгия или тъга, а поради празнотата, отегчението и нерадостния живот.

Щом подминал Страсбург и пред очите му се открила тъмната родна гора и зърнал отново едрите шварцвалдци с техните дружелюбни, открити лица, а ухото му уловило родните звуци – силни, дълбоки и същевременно красиви, тутакси усетил как кръвта забушувала в сърцето му и си помислил, че от радост ще заплаче, но после разбрал колко глупава само била тази мисъл – та нали сърцето му било от камък?! А камъните са мъртви и не могат нито да се усмихват, нито да плачат.

Като пристигнал, първо отишъл при Михел Холандеца, който го посрещнал приятелски както преди.

– Михел – рекъл му Петер, – попътувах и видях много неща, но нищо не ме впечатли и изпитах само скука. Изобщо камъкът ви, който нося в гърдите си, ме пази от доста неща – никога не се въбесявам, но не се и радвам и се чувствам като полужив. Не можете ли да направите

каменното ми сърце малко по-подвижно или още по-добре – да ми върнете старото? Двайсет и пет години го нося и съм свикнал с него. Дори и понякога да съм се дразнил от него, то все пак е едно бодро и весело сърце.

Горският дух му отвърнал със зъл и язвителен смях:

– Когато един ден умреш, Петер Мунк – казал, – нищо няма да ти липсва. Отново ще си с меко, чувствително сърце и ще изпитваш каквото дойде – радост или страдание. Но тук, на земята, то не може отново да бъде твое! Ти, Петер, наистина пообиколи света, но каква полза от каменното ти сърце, когато животът, който водеше, не бе добър. Установи се някъде в гората, построй си къща, ожени се, завърти парите си. Работа ти липсваше досега. Бездействаше, скучаеше и сега обвиняваш за всичко невинното си сърце.

Петер видял, че Михел е прав за лентяйството му и решил да започне да трупа богатство. Михел му дал нови сто хиляди гулдена и двамата се сбогували като първи приятели.

Скоро в Шварцвалд плъзнала мълвата, че възглицарят Петер или както бил известен още Петер Комарджията, се е завърнал и е по-богат от всякога.

Но както става обикновено – преди, като останал без пукната пара, го изритали от странноприемница

„Слънце“, а сега, щом се появил в един неделен следобед, същите хора дошли да му стиснат ръката за добре дошъл, похвалили коня му, заразпитвали го за пътешествието му, а като го видели, че пак играе комар с дебелия Ецехиел, почитта им към него нараснала както никога дотогава.

Но той не се захванал наново със стъкларството, а привидно станал търговец на дървен материал. Основната му работа обаче била да заема пари и да продава жито. Постепенно половината от хората в Шварцвалд му задължнели. Но той отпускар пари само срещу лихва десет на сто или пък продавал на тройна цена зърно на бедняци, които не били в състояние да му платят веднага.

Със съдията вече го свързвало най-близко приятелство. И ако някой не му изплатял дълговете си в уречения ден, съдията пристигал на кон заедно с разсилните, описвал къщата и двора, продавал светкавично имота и го натирвал в гората заедно с цялото му семейство.

В началото това не се харесвало много на Петер, защото задължените голтаци се трупали на тъпци около портата му; мъжете молели за милост, жените се опитвали да трогнат каменното му сърце, а децата

скимтели за парченце хляб. Но щом си набавил няколко върли кръвожадни кучета, котешкият хор, както той го наричал, скоро престанал. Щом ги видел да се събират, свиркал на кучетата си, насъсквал ги срещу тях и просящите се разбягвали с писъци във всички посоки.

Най-много го притеснявала обаче „старицата“. Това била самата госпожа Мунк, майката на Петер. След разпродажбата на къщата и имота ѝ тя изпаднала в крайна бедност и несрета, а когато богатият ѝ син се завърнал, не я и погледнал. Затова, накуцвайки с тояжката си, тя наминавала понякога край дома му, стара, слаба и немощна. Не смеела да влиза вътре, защото синът ѝ веднъж я бил прогонил, ала ѝ било много болно да живее от подаянията на други хора, като се знаело, че собственото ѝ чедо може да ѝ осигури безгрижни старини.

Но студеното сърце съвсем не се трогвало при вида на бледия, добре познат лик, на умоляващите погледи, на съсухрената протегната ръка, на грохналата старческа фигура. Когато в неделен ден почуквала на вратата му, той вадел навъсено един сребърен грош, увивал го в хартия и ѝ го предавал по някой слуга. Чувал треперещия ѝ глас, когато благодаряла и го благославяла. После я чувал как, покашляйки, се потърпяла край вратата, но не мислел за нищо друго, освен за това, че е хвърлил на вятъра един сребърен грош.

Най-после на Петер му дошло на ум да се ожени. Знаел, че всеки баща в Шварцвалд би му дал с радост дъщеря си за жена, но изборът му не бил лек, защото му се щяло да се прослави, че и в женитбата си е проявил разум и е извадил късмет. Затова обикалял из цялата гора, гледал тук и там и никое от красивите шварцвалдски момичета не му се струвало достатъчно хубаво. Накрая, след като на всички танцови забави напразно се оглеждал за най-голямата красавица, един ден чул, че най-хубавата и добродетелна девойка в цялата гора била дъщерята на един беден дървар. Тя живеела скромно и затворено, умело и старателно се грижела за бащиния си дом и не ходела по забави. Не излизала дори на празника на Света троица или на панаира.

Като чул за това чудно момиче, Петер решил да го поиска за жена и поел към колибата, която му били описали.

Бащата на хубавата Лизбет посрещнал изненадано знатния господин и се смаял още повече, като чул, че това е богатият Петер и че е дошъл с намерението да му става зет. Не се чудел дълго време, защото си помислил, че е дошъл краят на цялата му неволя и немотия, дал съгласието си, без да се допита до хубавата Лизбет, а момичето му било

така хрисимо и добро, че се подчинило на бащината воля и безропотно станало съпруга на Петер Мунк.

Но на бедната девойка не ѝ провървяло така, както си представляла. Мислила, че знае как да се грижи за домакинството, но се оказало, че по никакъв начин не може да угоди на господин Петер.

Жалела бедните и тъй като мъжът ѝ бил богат, смятала, че не е грешно да подаде на нещастна просякиня някоя пара или на старец чашка ракия. Но когато една вечер господин Петер видял какво върши, ѝ се нахвърлил гневно:

– Защо пилееш богатството ми по дрипльовци и скитници? Донесла ли си нещо със себе си, че да даваш? С просешката тояга на баща си не можеш да сгрееш и една чорба, а пръскаш пари като графиня! Ако още веднъж ти хрумне подобно нещо, ще усетиш тежката ми ръка!

Хубавата Лизбет често се прибирала в стаята си и плачела заради суровия нрав на мъжа си. Искало ѝ се да си е у дома, в бедната бащина колиба, вместо да живее при богатия, но стиснат и студен Петер. Ех, само да знаела, че сърцето му е от мрамор и че не е способен да обича нито нея, нито когото и да било друго, нямало да се учуди.

Всеки път, щом седнела пред вратата и наблизко минел някой просяк, протегнел шапката си и почнел да нарежда жално за милостиня, тя затваряла очи да не гледа несретата му и стискала ръцете си в юмурици, за да не извади неволно от джоба си някоя пара. Така хората от цялата гора започнали да злословят по неин адрес, да разправят, че е по-стиснатата и от Петер Мунк.

Ала един ден, когато Лизбет отново седяла пред дома си, предяла и си тананикала някаква песен, защото била радостна от това, че времето е хубаво и че Петер бил някъде по полето, по пътя се задало старче, нарамило голям и тежък чувал. Отдалече се чувало как се е запъхтяло. Госпожа Лизбет го загледала със съчувствие и си помислила, че толкова дребно човече не трябва да се товари толкова много. В това време човечето запъшкало още повече в изнемога, а като стигнало до нея, едва не се строполило под чувала си.

– Смилете се над мен, госпожо, и ми подайте глътка вода – рекло то. – Не мога да вървя по-нататък, ще загина от жажда.

– На вашата възраст не бива да се товарите така – казала госпожа Лизбет.

– Да, така е, ала аргатувам от пуста сиромашия, за да мога да свържа някак двата края – отвърнало ѝ човечето. – Но една толкова богата жена като вас не знае колко тежко нещо е бедността и как добре му идва

на човек глътка водица в такава жега.

Като чула това, Лизбет се завтекла към къщи, грабнала от полицата една стомна и я напълнила с вода. Но когато стигнала на няколко крачки от стареца и го видяла как седи горкият съвсем грохнал под тежкия си чувал, сърцето ѝ се изпълнило с жалост. Съобразила, че мъжът ѝ не си е у дома, оставила стомната с вода, взела една чаша и я напълнила с вино; сложила отгоре ѝ един хубав резен ръжен хляб и ги занесла на старчето.

– Вземете, вие сте толкова стар, че глътка вино ще ви дойде по-добре от водата. Но не го изпивайте наведнъж, а си и хапвайте хлябец с него.

Човечето я погледнало смаяно и старческите му очи се напълнили със сълзи. Отпило от виното и рекло:

– Остарях вече, но съм срещал малцина така състрадателни като вас, които да знаят как да даряват от сърце, госпожо Лизбет. Но вие ще бъдете възнаградена за това още тук, на земята. Подобна сърдечност и доброта не остават неовъзмездени.

– Не, отплатата си тя ще получи незабавно – чул се страшен глас и когато двамата се обърнали, видели моравочервеното лице на господин Петер.

– Сипваш на просяци дори от ценното ми вино! Чашата, от която пия, поднасяш на разни скитници да я лигавят? Сега ще си получиш заслуженото!

Госпожа Лизбет се хвърлила в нозете му да го моли за прошка, но каменното сърце не знаело що е съчувствие. Петер хванал камшика, който стискал в ръце, от обратната страна и заудрял с абаносовата му дръжка толкова силно по хубавото ѝ чело, че тя се смъкнала безжизнена в ръцете на стареца.

Като видял какво сторил, по лицето на Петер се изписало съжаление, навел се да види дали жена му е още жива, но тогава чул старецът с добре познат глас да казва:

– Не си прави труда, въглищарю Петер. Това беше най-хубавото цвете в Шварцвалд, ти го стъпка и то никога повече не ще разцъфти!

Страните на Петер преbledнели като на мъртвец и той рекъл:

– Значи това сте били вие, господин Пазителю на съкровищата? Е, каквото стана, стана и сигурно така е било писано. Надявам се да не ме издадете в съда, че съм я убил.

– О, нещастнико! – викнало Стъкленото човече. – Каква ще ми е

ползата, ако закача на бесилката тленната ти обвивка? Не от земните съдилища трябва да се боиш, а от други, по-страшни, защото ти продаде душата си на лукавия.

– Ако продадох сърцето си – креснал Петер, това стана единствено заради теб и твоите измамни съкровища. Ти, коварен дух, ми докара това падение и ме тласна да потърся помощ при друг! Твоя е сега цялата отговорност!

Но едва бил изрекъл тези думи и ето че Стъкленото човече почнало да расте и да едрее, станало толкова високо и голямо, че само очите му били колкото супени чинии, а устата му – като нагорещена фурна, от която изскачали огнени езици.

Петер се хвърлил на колене, каменното му сърце не могло да го защити и целият се разтреперил.

Горският дух го сграбчил с орлови нокти за врата, повдигнал го като вихрушка суха шума и го хвърлил на земята така, че ребрата му изпращели.

– Жалък червей! – прокълтял отново гласът му.

– Само да исках, можех да те размажа, защото дръзна да се опълчиш на горския цар, но заради това мъртво същество, което ме нахрани и напои, ти давам осем дни срок. Не се ли върнеш към доброто, ще дойда да ти натроша кокалите и ще те пратя в ада.

Било вечер, когато няколко минувачи случайно забелязали богатия Петер да лежи проснат на земята. Обърнали го на едната страна, после на другата, за да видят дали диша. Но напразно. Най-накрая единият от тях отишъл в къщата да донесе вода, за да го напръска. Тогава Петер си поел дълбоко въздух, простенал и отворил очи. Дълго се озъртал, а после попитал за госпожа Лизбет, но никой не я бил виждал. Благодарил на мъжете за помощта им, дотърлил се до дома си и започнал да я търси. Но нея я нямало нито в мазето, нито на тавана. Тогава разбрал, че това, което мислел за кошмарен сън, било горчивата истина.

Като останал съвсем сам, започнали да го спохождат странни мисли. Не се боял от нищо, защото сърцето му било студено. Но смъртта на жена му го карала да мисли за собствения си край; за това, че ще умре като грешник, понесъл върху себе си бремето от сълзите на бедните, от хилядите им проклетия, не трогнали сърцето му; от воплите на окаяните, по които насъсквал кучетата си, а също от нямото отчаяние на майка си и кръвта на хубавата, добра Лизбет. Не знаел как ще отговаря пред баща ѝ, като дойде да го запита: „Къде е дъщеря ми, твоята жена?“. А как ли щял да се изправи пред този, на когото принадлежат всички гори,

езера, планини и... животът на хората?

Терзаел се и нощем, непрекъснато се събуждал, стреснат от един сладък глас, който го зовял: „Петер, сложи си топло сърце!“ Щом се разбудел, затварял отново очи, защото гласът, който го предупреждавал, приличал на гласа на Лизбет.

На другия ден отишъл в кръчмата, за да разсее там лошите си мисли, и срещнал дебелия Ецехиел. Седнал при него, разговаряли за това, онова, за хубавото време, за войната, за данъците и накрая за смъртта и това, как тук или там съвсем ненадейно се били поминали хора. Тогава Петер попитал Дебелия какво мисли за смъртта и за това след нея.

Ецехиел рекъл, че тялото се погребва, но душата се възнеса или горе на небето, или отива долу в пъкъла.

– Значи сърцето също се погребва? – попитал Петер заинтригувано.

– Да, то също.

– А ако някой няма сърце? – продължил Петер.

При тези думи Ецехиел го изгледал страшно.

– Какво намекаваш с това? Да не се подиграваш с мен? Да не искаш да кажеш, че аз нямам сърце?

– О, и какво сърце при това, твърдо като камък – рекъл Петер.

Ецехиел го изгледал смяян, озърнал се да види дали някой не ги е чул и рекъл:

– Откъде знаеш? Да не би и твоето вече да не бие?

– Не бие вече или поне не в гърдите ми – отвърнал Петер Мунк. – Но я кажи, нали разбра какво те попитах – какво ще стане със сърцата ни?

– Какво те тревожи това, приятелю? – попитал през смях Ецехиел. – Нали тук, на земята, не ти липсва нищо? Какво искаш тогава? Точно това му е хубавото на студените ни сърца, че не ни обзема страх от такива мисли.

– Вярно е, но човек се замисля. Макар сега да не усещам страх, още помня как се боях от пъкъла навремето, когато бях малко, невинно момче.

– Е, няма да сме много добре – рекъл Ецехиел. – Бях питал за това един учител и той ми каза, че след смъртта сърцата се претеглят, за да се види колко големи са прегрешенията им. Леките се издигат нагоре, тежките падат надолу. А нашите камъни тежат доста.

– Със сигурност – отвърнал Петер. – Често се чувствам някак особено, че сърцето ми е някак безучастно и дори съвсем безразлично, когато говоря за подобни неща.

Така си разговаряли, но през следващата нощ Петер чул пет-шест пъти познатия глас да нашепва в ухото му: „Петер, сложи си топло сърце!“

Не се разкайвал, че я убил, но когато казал на слугите си, че жена му е заминала за някъде, все се питал: „Къде ли може да е?“

Така изкарал шест дни; всяка нощ чувал този глас и се сещал за горския дух и ужасната му заплаха, но на седмия ден скочил от леглото си и рекъл:

– Да видим дали не мога да си сложа топло сърце, защото камъкът в гърдите ми прави живота ми само скучен и пуст.

Бързо се пременил с неделните си дрехи, метнал се на коня и препуснал към Елховия хълм.

Там, където дърветата растели гъсто едно до друго, слязъл от коня си, завързал го и се отправил с бързи стъпки към върха на хълма. Щом пристигнал при дебелия ела, започнал да реди вълшебните слова:

Пазителю на съкровищата в Елховата гора,
сто години остаря,
ала твоя е цялата земя,
боровете, де стоят.
Теб роденият в неделя
само може те видя.

Тогав се появило Стъкленото човече, но то не било весело и сговорчиво като друг път, а посърнало и тъжно. Носело ризка от черно стъкло, а от шапката му се развявала дълга траурна лента. Петер знаел много добре по кого скърби то.

– Какво искаш от мен, Петер Мунк? – попитало го човечето с глух глас.

– Имам още едно желание, господин Пазителю на съкровищата – отвърнал Петер със сведени надолу очи.

– Могат ли каменните сърца да желаят? – попитало човечето. – Имаш всичко, от което се нуждаеш в грешния си живот, и ще ми е трудно да ти изпълня някакво желание.

– Но вие ми обещахте три желания. Имам право на още едно.

– Но мога и да не го приема, ако е глупаво – отвърнал горският дух. – Нека първо да чуя какво е.

– Извадете ми мъртвия камък и вместо него ми дайте моето живо сърце – казал Петер.

– С мен ли направи сделката? – попитало Стъкленото човече. – Да не би аз да съм Михел Холандеца, който раздава богатство и студени сърца? Там, при него трябва да потърсиш сърцето си.

– Ах, та той не ще ми го върне никога – казал Петер.

– Макар и да си лош, аз те съжалявам – рекло човечето, след като се позамислило. – И понеже желанието ти не е глупаво, най-малкото, не мога да ти откажа помощта си. Слушай сега: сърцето си по никакъв начин не можеш да вземеш със сила, но с хитрост ще успееш. Няма и да е толкова трудно, защото Михел си е глупакът Михел, макар че се мисли за невероятно умен. Върви право при него и прави каквото ще ти река.

Човечето му обяснило всичко, което трябвало да стори, дало му едно кръстче от стъкло и обяснило:

– Докато си жив, не можеш да пострадаш от Холандеца. Ако държиш пред него кръстчето и в същото време се молиш, той не ще може да те задържи и ще успееш да избягаш. Получиш ли каквото желаш, върни се отново при мен тук, на това място.

Петер Мунк взел кръстчето, запомнил добре всичко и продължил към дома на Михел Холандеца. Три пъти го извикал по име и великанът се появил.

– Уби жена си, а – попитал го той и се изсмял страховито. – И аз бих го сторил – тя разпиляваше богатството ти по просящите. Но сега за известно време ще трябва да напуснеш страната, защото, като не я открият, ще вдигнат голяма шумотевица. Трябват ти пари и сигурно за това си дошъл?

– Позна – отвърнал Петер. – Но този път много, че Америка е далече.

Михел го повел към къщата си, отключил там една ракла, в която имало много пари, и извадил цели фишеци с жълтици. Докато ги броял на масата, Петер казал:

– Ама че си шегаджия, Михел, как ме излъга само! Нали каза, че ще сложиш в гърдите ми камък, а ще ми вземеш сърцето?

– А не е ли така? – попитал учудено Михел. – Да не би да си усещаш сърцето? Не е ли студено като лед? Изпитваш ли страх или скръб, разкаяние за нещо?

– Само си спрял сърцето ми, но то си стои както по-рано в гърдите ми. Едехиел каза същото – ти си ни излъгал. Ти не си способен незабелязано и безопасно да изтръгнеш нечие сърце! Ако беше така, щеше да си вълшебник!

– Но аз те уверявам – викнал ядосано Михел, – че като теб и

Ецехиел всички други богаташи, които имат вземане-даване с мен, носят студени сърца като твоето и че истинските им сърца държа тук в стаята.

– Ау, как майсторски умееш да лъжеш! – засмял се Петер. – На някой друг ги разправай тия! Да не мислиш, че по време на пътешествието си не видях стотици подобни чудесии?! Твоите сърца в онази стая са направени от восък по модел на истинските. Богаташ си, признавам това, но не те бива в магьосничеството.

Тогава великанът се вбесил и блъснал вратата на стаята, където държал сърцата.

– Влез вътре и прочети всички етикети. Онова там, виж, е сърцето на Петер Мунк. Виждаш ли как тупка? Такова нещо може ли да се направи с восък?

– И въпреки това е восък – отговорил Петер. – Истинското сърце не бие така. Моето си ми е в гърдите. Не, не можеш да правиш вълшебства.

– Ще ти го докажа! – извикал ядосано онзи. – Сам ще усетиш, че е твоето сърце.

Сграбчил го, разкъсал сетрето на Петер, извадил оттам камъка и му го показал. После взел сърцето, обдишал го няколко пъти и внимателно го сложил на мястото му. Петер почувствал как то бие отново и разбрал, че пак е способен да се радва.

– Как си сега? – попитал Михел засмян.

– Наистина си бил прав – отвърнал Петер, докато вадел внимателно кръстчето от джоба си. – Никога не бих повярвал, че такова нещо е възможно!

– Нали? Мога да правя вълшебства, нали виждаш. Но хайде сега да ти сложа отново камъка!

– По-полека, господин Михел! – викнал Петер, отстъпил една крачка назад и вдигнал кръстчето право срещу него. – Намери си някой друг наивник; този път ти се хвана в капана!

И в същото време се молел за каквото му идело наум.

Тогава Михел взел да се смалява, да се смалява, паднал долу и започнал да се гърчи като червей, а сърцата затуптели, забили и огласили стаята подобно на часовници в часовникарско ателие.

Петер настърхнал от ужас и побягнал вън от стаята и от къщата. Подгонен от страха си, той задропал нагоре по скалата, защото чул как Михел Холандеца се изправя, как земята се тресе от стъпките му и как с люти клетви се втурнал като хала подире му.

Когато Петер стигнал горе и хукнал към Елховия хълм, зад него се извила страшна буря, светкавици се сипели от двете му страни и изпепелявали цели дървета, но въпреки това той благополучно стигнал до царството на Стъкленото човече.

Сърцето му било радостно само от това, че било. Но тогава прозрял с ужас, че изминалият му живот приличал на бурята, от която се измъкнал и която опустошавала всичко по пътя си в гората. Спомнил си за госпожа Лизбет, тази хубава, добра жена, която бил погубил от алчност. Разбрал какъв изрод е бил преди и когато достигнал хълма на Стъкленото човече, ридаел вече от цялата си душа.

Пазителят на съкровищата седял под елата, пушел с малката си лула, а видът му бил по-бодър отпреди.

– Защо плачеш, възгледарю Петер? – попитал го той. Да не би да не си си получил сърцето? Студеното ли е все още в гърдите ти?

– Не, господине! – въздъхнал Петер. – Когато още носех студеното сърце, не плачех, очите ми бяха сухи като земята през юли. Но сега старото ми сърце ще се пръсне от мъка заради това, което извърших. Тласках длъжниците си към мизерия, насъсквах кучетата си срещу бедни и болни, а как изплющя бичът ми върху прекрасното й чело – знаете сам!

– Да, Петер! Ти бе голям грешник! – рекло му човечето. – Парите и безделието те развалиха, те ти донесоха каменното сърце, което не знаеше вече ни радост, ни жалост, ни разкаяние, ни съжаление. Но разкаянието изкупува греховете и само ако бях сигурен, че искрено съжаляваш за живота си, можех да сторя нещо за теб.

– Не искам нищо повече – отвърнал Петер и главата му клюмнала тъжно. – Свършено е с мен, животът не може да ме радва повече. Та какво да правя сам на този свят?! Майка ми никога не ще ми прости, това което й сторих. А и каквото съм чудовище, може би дори съм я вкарал в гроба! Лизбет, жена ми – за нея по-добре изобщо да не говоря! Похубаво убийте и мен, господин Пазителю на съкровищата, че наведнъж да свърши жалкият ми живот!

– Добре – казало човечето, – ако не желаш друго, това мога да сторя за теб. Бравата ми е под ръка.

Човечето извадило съвсем спокойно лулата от устата си, изтръскало я и си я прибрало. После бавно се изправило и се скрило зад елите.

Петер седнал в тревата и заплакал, животът му бил безразличен и затова търпеливо зачакал смъртоносния удар. След малко чул зад себе си тихи стъпки и си помислил: „Ето го, иде.“

– Я се огледай още веднъж, Петер Мунк! – рекло му човечето.

Петер изтрил сълзите от очите си, извърнал глава и какво да види – там стояли майка му и Лизбет, жена му, и го гледали усмихнати. Тогава той скокнал радостен и възкликнал:

– Значи не си мъртва, Лизбет! И ти си тук, майко, и си ми простила?!

– Решиха да ти простят – казало човечето, – защото ти се разкайваш истински за стореното. Нека всичко бъде забравено. Прибери се сега в бащината си колиба и стани въглищар както преди. Ако си хрисим и честен и почиташ занаята си, съседите ти ще те обичат и уважават повече, отколкото ако имаше десет делви злато.

Това рекло човечето и се сбогувало с тях.

С хвалебствия и благословии към Стъкленото човече тримата се упътили към дома си. Като пристигнали, видели, че великолепната къща на богатия Петер не била вече там. Една гръмотевица я била изпепелила заедно с всичките му богатства. Но бащината колиба не била далеч, те се запътили натам и голямата загуба изобщо не ги притеснявала.

Само как се изненадали, като пристигнали! Колибата се била превърнала в чудна селска къща – простичка, но хубава и чиста.

– Това е дело на доброто Стъклено човече! – възкликнал Петер.

– Колко е хубава! – рекла госпожа Лизбет. – Тук ще се чувствам много повече у дома си отколкото в голямата къща с многото слуги.

Оттогава насетне Петер Мунк станал работлив и честен човек. Бил доволен от това, което имал, трудел се упорито и забогатял със собствени сили. Така станал уважаван и обичан сред хората в цялата гора. Живеел в мир и сговор с жена си, уважавал майка си и давал милостиня на бедните, когато дойдели да просят на вратата му.

Когато след година Бог дарил госпожа Лизбет с хубаво момченце, Петер отишъл на Елховия хълм и изрекъл вълшебните си слова. Но Стъкленото човече не се показало.

– Господин Пазителю на съкровищата – викнал високо той, – чуйте ме! Исках само да ви помоля да станете кръстник на синчето ми!

Но той нищо не му отвърнал. Само вятърът появил в елите и съборил няколко шишарки на земята.

– Ще взема поне тези шишарки за спомен, щом не желаете да се покажете – рекъл Петер, прибрал ги в джоба и си тръгнал към къщи.

Но когато у дома се съблякъл и майка му обърнала джобовете на празничното му сетре, преди да го прибере в раклата, оттам изпаднали четири фишека. Като ги отворили, вътре имало само нови баденски талери и нито един от тях не бил фалшив. Това бил подаръкът на

Стъкленото човече по случай кръщенето на малкия Петер.

Така продължили да си живеят мирно и щастливо.

Вече остарял и побелял, Петер обичал често да казва:

– По-добре е човек да е доволен от малкото, което има, отколкото да разполага със злато и имот, но сърцето му да е студено като камък.

Сигурно били минали около пет дни, откакто Феликс, ловецът и студентът се намирали в плен на разбойниците. Наистина главатарят и хората му се отнасяли добре с тях, но въпреки това те копнеели да се освободят. Защото колкото повече напредвало времето, толкова по-силни ставали опасенията им, че няма да бъдат открити.

Вечерта на петия ден ловецът съобщил на другарите си по неволя, че през нощта мисли да избяга, пък макар това да му струва и живота. Започнал да насърчава другарите си да се решат на същото и да им разяснява как могат да организират бягството си.

– Аз ще се заема с първия, който ни се изпречи. Това е самоотбрана; безизходната кара човек да си затвори очите пред закона. Той просто ще трябва да умре.

– Да умре? – възкликнал ужасен Феликс. – Възнамерявате да го убие?

– Ако от това зависи спасението на два живота, аз съм твърдо решен да го сторя. Знаете ли, че чух разбойниците угрижено да си шушукат как потеря претърсвала за тях из цялата гора. А бабичките, като ни ругаеха, в яда си издадоха намерението на бандата, ако се случи да ги нападат, да ни избият безпощадно.

– Боже мили! – викнал ужасен младежът и скрил лице в ръцете си.

– Докато не са ни опрели още ножа на гърлото – продължил ловецът, – трябва да ги изпреварим. Като се стъмни, аз ще се промъкна до първия страж. Той сигурно ще ми извика и аз ще му прошепна, че графинята внезапно сериозно е заболяла и докато се обърне, ще го поваля. После, млади човече, ще се върна да ви взема, ще се справим и с втория, а третият ще бъде за нас проста игра.

Докато говорел, ловецът добил толкова страшно изражение, че Феликс се изплашил. Тъкмо се канел да го разубеди да се откаже от идеята за кървавата разправа, когато вратата на колибата бавно се отворила и някой бързо се вмъкнал вътре. Това бил главатарят на бандата. Той затворил вратата пак предпазливо и дал знак на двамата пленници да не издават шум. Седнал при Феликс и му рекъл:

– Госпожо графиньо, положението, в което се намирате, не е добро.

Господин съпругът ви не си удържа на думата и не само не изпрати откупа, но се е обърнал и към околийските управления за помощ. Въроржени отряди претърсват всички части на гората, за да ни изловят и унищожат. Заплаших съпруга ви, че ако смята да ни нападне, ще ви убия. Но или животът ви малко го интересува, или не вярва на заплахите ни. Животът ви е в ръцете ни и ако се ръководим от нашите правила, той е загубен. Имате ли нещо да възразите?

Озадачени, пленниците стояли, свели поглед в земята, и не знаели какво да кажат. Феликс осъзнавал, че ако признае, че носи чужди дрехи, може само да увеличи надвисналата над него опасност.

– Недопустимо е за мен – продължил да говори главатарят – да излагам на опасност дама, която се ползва с пълното ми уважение. Затова искам да ви предложа спасителен план. Той всъщност е единствената възможност, която ви остава – аз да избягам заедно с вас.

Изненадани от чутото, двамата пленници го погледнали смаяно, а той продължил да говори:

– Повечето от моите другари са решени да се изтеглят в Италия и да постъпят в една много известна банда. Но аз за себе си не бих приел да служа на някого и затова няма да се присъединя към общото начинание. Само ако ми дадете честната си дума, графиньо, че ще поръчителствате за мен и при моята защита ще използвате силното си влияние, аз ще ви освободя, преди да е станало твърде късно.

Феликс мълчал смутено. Честното му сърце се бунтувало срещу това да изложи на явна опасност мъжа, който искал да го спаси. Опасност, от която той впоследствие не можел да го измъкне. И тъй като продължавал да мълчи, главатарят продължил:

– Сега навсякъде се търсят войници. Аз ще съм доволен, ако мога да постъпя и на най-простата служба. Знам, че можете да направите много неща, но ако ми обещаете това, ще е достатъчно.

– Обещавам ви – отвърнал Феликс с приведени очи – да направя всичко, което е по силите ми, за да съм ви от полза. Но каквото и да стане с вас, за мен ще е утеха, че доброволно сте се оттеглили от разбойническият живот.

Главатарят целунал развълнуван ръката на благородната дама, прошепнал ѝ да има готовност за тръгване два часа след настъпването на нощта и после напуснал колибата предпазливо, както бил дошъл.

Като излязъл, на пленниците им олекнало.

– Бог направлява сърцето му! Наистина! – възкликнал ловецът. – Какво чудно спасение ни било отредено! Никога не бих предположил,

че подобно нещо е възможно, че на мен ще ми се случи такова приключение.

– Чудно е, наистина! – отвърнал Феликс. – Но аз правилно ли постъпих, като подведох този мъж? Какво ще спечели от това, че ще ме защити? Кажете ми моля, ловецо, не го ли примамвам към бесилката, като не му разкривам кой съм?

– Е, как може да имате такива скрупули, скъпи момко – отвърнал студентът, – след като така майсторски си изиграхте ролята. Не, не бива да се боите за това, то не е нищо друго освен позволена самозащита. Неговото не бе ли произвол, че посмя да отвлече така позорно толкова видна дама? Ако не бяхте вие, кой знае какво би сполетяло графинята! Не, вие не постъпихте грешно. Между другото мисля, че ако той, главатарят на бандата, сам се предаде на съда, може само да спечели.

Последната мисъл утешила младия златар.

Следващите часове пленниците прекарвали в радостна възбуда и едновременно с това в плахо безпокойство от успешното протичане на плана.

Било вече тъмно, когато главатарят нахълтал в колибата, оставил една торба с дрехи и рекъл:

– Госпожо графиньо, за да мине пътуването ни по-леко, се налага да сложите тези мъжки дрехи. Пригответе се, след час тръгваме – и оставил пленниците сами.

Ловецът с мъка се съдържал да не се размее.

– Ето че втори път ще се маскирате – възкликнал той. – Мога обаче да се закълна, че този костюм ще ви стои по-добре.

Отворили торбата и намерили в нея хубав ловджийски костюм с всички нужни принадлежности, който станал на Феликс точно по мярка. След като се натъкмил, ловецът искал да хвърли дрехите на графинята в някой ъгъл, но Феликс не му позволил. Той ги свил на малък вързоп и казал, че ще помоли графинята да му ги подари, защото искал да ги запази за цял живот като спомен от тези паметни дни.

Най-накрая главатарят дошъл. Той бил напълно въоръжен и върнал на ловеца пушката, която разбойниците му били взели, и един рог, пълен с барут. На студента дал кремъклияка, а на Феликс – ловджийски нож и го помолил да го ползва, само ако се наложи. Тримата имали късмет, че било тъмно, защото грейналият поглед на Феликс в момента, в който поемал оръжието, можел лесно да издаде пред главатаря какъв е в действителност.

Докато се измъквали предпазливо, ловецът забелязал, че стражата

не била на обичайното си място пред колибата. Това им позволило незабелязано да се промъкнат край колибите. Но главатарят не тръгнал по главната пътека, която извеждала от клисурата към гората, а се насочил към една скала, която се издигала отвесно насреща им и на пръв поглед изглеждала непристъпна. Като я стигнали, главатарят посочил на останалите въжена стълба, която била опъната по скалата, после метнал пушката на гърба си и пръв се заизкачвал нагоре. После извикал на графинята да го последва и ѝ подал ръка за помощ, а ловецът се покатерил последен. Оттатък скалата се открила пътечка, по която те бързо се придвижили напред.

– Тази пътечка – рекъл главатарят – извежда на ашафенбургския път. Ще вървим нататък, защото научих, че съпругът ви, графът, в момента е именно там.

Продължили мълчаливо напред, разбойникът все ги водел, а другите вървели плътно след него. След три часа спрели. Главатарят поканил Феликс да седне на един дънер, за да си отпочине. Извадил хляб и манерка с отлежало вино и ги предложил на изморените си спътници.

– Мисля че най-много до час ще се натъкнем на кордона, който военните са опасали през гората. В такъв случай ще ви моля да разговаряте с предводителя на войниците и да изискате добре да се отнесат с мен.

Феликс обещал и това, макар и да не очаквал да успее да издейства кой знае какво. Починали си още половин час и поели.

Повървели отново около час и наближили селския път. Започвало да се развиделява и здрачът да се разпръсква в гората, когато едно силно „Стой! Спри!“ ги заковало на място. Всички спрели, петима войници се задали насреща им и им дали знак да ги последват, за да дадат сведения относно пътуването си пред командващия майор.

Като извървели около петдесетина стъпки, забелязали, че и от двете страни в храсталаците проблясват оръжия, които навеждали на мисълта, че в гората е разположена огромна военна част.

Майорът бил седнал с няколко офицери и други мъже под един дъб. Довели пленниците при него и той тъкмо щял да започне да ги проверява кой откъде е и накъде пътува, когато един от придружаващите го мъже скочил и извикал:

– Мили Боже, кого виждам! Та това е Готфрид, нашият ловец!

– Тъй вярно, господин управител! – отвърнал радостно ловецът. – Това съм аз, по чудо се спасих от долната сган!

Офицерите не очаквали да го видят там. А ловецът помолил майора и управителя да се оттеглят с него за малко встрани и им разказал

накратко как са се спасили и кой бил четвъртият сред тях.

Зарадван от новината, майорът веднага дал нареждания за по-нататъшното придвижване на важния пленник, а младия златар завел при другарите си и го представил като героя, спасил със смелостта и самообладанието си графинята. Всички наобиколили Феликс, стискали възторжено ръката му, поздравявали го и не могли да се наситят на разказите за невероятните му преживелици.

Междувременно небето се развиделило напълно. Майорът решил лично да съпроводи освободените пленници до града. Тръгнал с тях и с управителя на графството към най-близкото село, където била колата му, и поканил Феликс да се вози при него. Ловецът, студентът, управителят и още мнозина яздели пред и зад тях и всички триумфално се отпавили към града.

Слухът за нападението в горската странноприемница и за жертвоготовната постъпка на младия златарски калфа се бил разпространил светкавично бързо навсякъде. Пак така мигновено от уста на уста се понесла мълвата за избавлението му. Затуй никак не било чудно, че улиците на града, към който пътували, били претъпкани с хора, които искали да видят младия герой. Цялото това напиращо множество се спуснало към колата, още докато тя бавно преминавала през градските порти.

– Ето го! – разнесли се викове. – Виждате ли го там в колата до офицера? Да живее чудесният златарски калфа!

И многогласно „Ура!“ изпълнило пространството.

Феликс стоял смутен и развълнуван от опияняващата радост на тълпата. Но пред кметството на града го очаквала още по-трогателна гледка. Там на стълбите го срещнал просълзен един богато облечен мъж на средна възраст.

– С какво да ти се отплатя, синко – възкликнал той, – ти ми даде толкова много, точно когато мислех, че съм изправен пред най-тежката си загуба – спаси съпругата ми, майката на моите деца! Нежното й същество нямаше да понесе ужасите на едно подобно пленничество!

Тези думи били на съпруга на графинята.

Колкото повече се съпротивлявал Феликс да назове каква отплата желае да получи за саможертвата си, толкова по-категоричен в настояването си ставал графът. Тогава младежът се сетил за нерадостната съдба на главатаря на разбойниците. Разказал, че дължи спасението си на него и че това спасение било замислено фактически за графинята. Графът, трогнат не само от постъпката на главатаря, но и от молбата на Феликс, която повторно засвидетелствала безкористността му, обещал да

стори каквото е по силите му, за да спаси разбойника.

Още същия ден графът, съпроводен от храбрия ловец, завел младия златар в замъка си, където графинята, все още разтревожена за съдбата на жертвалия се за нея млад мъж, очаквала с нетърпение да получи някакви новини за него.

Как би могла да се опише радостта ѝ, когато съпругът ѝ, повел избавителя за ръка, влязъл в стаята ѝ. Графинята го затрупала с въпроси и благодарности, а после наредила да доведат децата ѝ, за да им покаже сърцатия момък, на който дължала толкова много. Малките хванали Феликс за ръка и това наред с изразената им тъй мило и по детски благодарност, уверенията им, че след майка им и баща им той им е най-скъпият човек на земята, било най-хубавата отплата за тревогите и безсънните му нощи, прекарани в колибата на разбойниците.

Като попреминали първите трепети от радостната среща, графинята дала знак на един прислужник и той донесъл дрехите на Феликс заедно с добре познатата му раница, която в горската странноприемница бил дал на графинята.

– Ето всичко – съобщила графинята с благосклонна усмивка, – което ми дадохте в онзи страшен момент. Тези вещи са магията, с която ме загърнахте; с тях направихте преследвачите ми слепи и ги победихте. Те отново са ваши. Но искам да ви предложа да ми оставите дрехите си, които бих желала да запазя за спомен от вас, и в замяна на тях да приемете сумата, която разбойниците определиха за откупа ми.

Феликс се изплашил от размера на подаръка. Благородният му нрав се бунтувал да приеме възнаграждение за нещо, което бил сторил от добра воля.

– Уважаема госпожо – рекъл развълнувано той, – не бих могъл да приема. Нека, както повелихте, дрехите останат у вас, но аз не мога да взема сумата, за която говорите. Ала тъй като знам, че искате да ме възнаградите с нещо, запазете ми вашето благоволение наместо награда и ако се зададе случай, при който да се нуждая от вашата помощ, имайте предвид, че ще ви помоля за нея.

Дълго време графинята и съпругът ѝ се старали да разубедят по всякакъв начин младия човек, ала нищо не било в състояние да промени решението му. Накрая те отстъпили и тъкмо прислужникът посегнал да отнесе отново дрехите и раницата, когато Феликс се сетил за златните украшения, за които от многото радостни преживявания бил забравил напълно.

– Чакай! – извикал той. – Ще ми позволите да взема само едно

нещо от раницата си, уважаема госпожо. Всичко останало е изцяло ваше.

– Както пожелаете – рекла графинята, – макар че бих задържала всичко, за да ми напомня за вас. Вземете това, от което не можете да се лишите. Но ако мога да попитам кое ви е толкова скъпо, че не бихте желали да ми го оставите?

Докато тя говорела, младежът отворил раницата си и извадил едно ковчеже, облечено с червен сахтиян¹.

– Можете да имате всичко, което е мое – отвърнал той засмян. – Но това принадлежи на скъпата ми кръстница. Сам съм го изработил и трябва да ѝ го занеса. Украшение е, уважаема госпожо – продължил той, докато отварял и ѝ поднасял ковчежето. – Украшение, на което изпробвах уменията си.

Графинята го поела, но само като хвърлила един бегъл поглед вътре, се отдръпнала поразена назад.

– Как? Тези камъни? – възкликнала тя. – И казвате, че са за госпожа кръстницата ви.

– Да – отвърнал Феликс, – тя ми ги изпрати, аз ги обковах в злато и тръгнах на път да ѝ ги предам.

Графинята го изгледала покъртена. Сълзи бликнали от очите ѝ.

– Тогава ти си Феликс от Нюрнберг? – възкликнала тя.

– Да! – отвърнал Феликс. – Но как така бързо узнахте името ми? – попитал младежът, като я гледал смяян.

– О, колко чудна е волята на providението! – обърнала се развълнувано графинята към смаяния си съпруг.

– Та това е кръщелникът ни, синът на камериерката ни Сабине! Феликс! Аз съм тази, при която си се запътил. Значи ти си спасил кръстницата си, без да знаеш за това!

– Не може да бъде! Значи вие сте графиня Зондау, която е сторила толкова много за мен и за майка ми? А това е замъкът Майенбург, в който трябваше да пристигна? Колко съм благодарен на благосклонната съдба, че по такъв чуден начин ме срещна с вас! Така с постъпката си можах, макар и в незначителна степен, да изразя голямата си благодарност към вас!

– Ти направи повече за мен, отколкото аз изобщо бих могла да направя за теб, но докато съм жива, ще се опитвам да ти покажа колко безкрайно сме ти задължени. Моят съпруг ще ти бъде баща, децата ми –

---

1. Тънка и фино обработена козя кожа. (тур.)

твои братя и сестри, а аз самата – твоя предана майка! Това бижу, което те доведе при мен в часа на най-голямата ми беда, ще бъде най-ценното ми украшение, защото винаги ще ми напомня за теб и твоето благородство.

Така каза графинята и удържала на думата си. Подкрепила щедро щастливия Феликс по време на неговите странствания. И когато вече като изкусен занаятчия се завърнал в Нюрнберг, му купила къща, обзавела я напълно и украсила най-хубавата ѝ стая с красиви картини, които представляли сцени от преживелиците в горската странноприемница и живота на Феликс сред разбойниците.

Там заживял Феликс, славният златар, чиито умения заедно с невестоятната сага за геройството му привличали купувачите от цялото кралство. Много чужденци, които минавали през хубавия град Нюрнберг, държели да посетят работилницата на известния майстор Феликс, за да го видят, да му се възхитят, а също и да си поръчат при него хубави украшения.

Но най-приятно му било, когато го навестявали ловецът, ковачът, студентът или коларят. Колкото пъти коларят имал път от Вюрцбург до Фюрт, винаги се отбивал да го види. Ловецът пък му носел почти всяка година подаръци от графинята, а накрая, след дълги години на странстване из всички немски земи, ковачът се установил да живее при Феликс.

Един ден им дошъл на гости и студентът. Междувременно той бил станал виден държавен мъж, но не се срамувал да вечеря заедно с майстор Феликс и ковача. Тогава тримата си припомнили всички преживелици от горската странноприемница и бившият студент разказал, че в Италия срещнал главатаря на разбойниците – бил се поправил напълно и служел като примерен войник на неаполския крал.

Феликс се зарадвал, като чул това – без този мъж той едва ли щял да изпадне в толкова опасно положение, но пък без него измъкването му от ръцете на разбойниците било невъзможно.

Така на храбрия майстор златар се удало да съхрани в спомените си единствено хубавите и приятни мигове от преживяното в странноприемницата в Шпесарт.

КРАЙ

Wilhelm Hauff
Das kalte Herz, 1828

Сканиране, разпознаване и редакция: NomaD, 2006
Издание: Вилхелм Хауф. Приказки. Издателство „Труд“, 2006

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11176>]